

fókuszban a reménység

Szeret, nem szeret
Reménység a betegágyon
A fontos semmi

élő víz

Istenbe vetett bizalommal, várva várlak
Igaz történet egy Bibliából
Készen állsz a misszióra?

híd

evangélikus missziói magazin

Aki Jézussal az ismeretlenbe ugrott

20. oldal

2025. IV. szám
misszio.lutheran.hu

Tartalom

Fókuszban: a reménység

- 3 Szerkesztői bevezető / Győri Gábor Dávid
- 4 Mozaik / Szeverényi Jánosné
- 6 Tíz év a jövő reménységeivel / Görögné Reményi Judit
- 7 Szeret, nem szeret – fiatalokról, nem (csak) fiataloknak Csadó Balázs
- 8 Okos fényugár az éjszakában / Szűcs Sándor
- 9 A vád: reménység / Rab Ferenc Levente
- 10 Öt gondolat a reménységről Jób könyvéből / Marossy Attila
- 11 Repedező reménység / Balczó Mátyás
- 12 Ébred a remény? / Zászkaliczky Zsuzsanna
- 14 A szellem napvilágától a Lélek világosságáig / Kertész Botond
- 15 Egy ateista kozmológus reménysége / Szakács Tamás
- 16 „Ez egy nagyon boldogító harc” – beszélgetés Fülöp József bábszínésszel – Erdészné Kárpáti Judit
- 18 Reménykedhetünk, Isten jelen van a világban – Luther Márton Asztali beszélgetéseiből
- 19 Ki vigasztal minket Krisztus távozása után? – Luther Márton, prédikációrészlet
- 20 Üdvösségünk reménysége Jézus Krisztusban van / Garádi Péter
- 21 Imádkozzunk!
- 22 Ha szeretjük Istent, bármit hoz az élet, valahogy a javunkra válik? / Dr. Szalai András
- 23 A fontos semmi / Jorsits Attila
- 24 Miért nincs szüksége a kereszténységnek utópiákra? Szabados Ádám

- 25 Keresztýén hitünk mint a „A remény teherautója” / Deák László
- 26 Reménység a betegágyon / Eszlényi Ákos
- 27 A reménység dallama a börtöncellában / Liu-Csen-Jing Rejtvény / Szeverényi Jánosné
- 28 Könyvajánló
Videóajánló – A reménytelenség zsoldára
- 29 Reménység – a holnap felől is... / Menyes Gyula
- 30 Ádvent: örök jelen – végtelen jövő / Győri Gábor Ádám

Élő víz

- 32 Miért hozunk gyermeket erre a világra? / válaszol Riczinger Péter és Riczinger Gárai Szilvia
Könyvajánló
- 33 A pénz mint ideigvaló és örökkévaló áldás / Rowland Hill Újratervezés – beszámoló a szenvedélybeteg-mentő misszió konferenciájáról / Szeverényi János
- 34 INTERJÚ – Istenbe vetett bizalommal, várva várak – beszélgetés Muzslai-Bízik Hannával – E. K. J.
- 36 CIGÁNYMISSZIÓ – Igaz történet a Bibliából – beszélgetés Vajda Miklóssal / Bakay Péter
- 37 Aki mellett elhajtottál / Nagy Gábor
- 38 GYAKORLATI TEOLÓGIA – Készen állsz a misszióra? / Jorsits Attila
- 39 SZÍNHÁZ – Színházművészettel Isten szolgálatában – beszélgetés a Jákim Stúdió Színház társulatából a Szabó családdal – Muzslai-Bízik Bence
- 40 ÜNNEP – Szeretben való minőségi ugrás / Börönte Márta, Győri András Timótheus, Kovács Petra
- 41 Életreszóló útmutató – gondolatok Albert Schweitzertől
- 42 BESZÁMOLÓ – beszámoló az országos evangelizációról
- 43 AJÁNLO – Előzetes a 2026-os év országos missziói programjaiból / Győr+ Rádió / Szívvel és Lélekkel
- 44 A remény megmarad / Dietrich Bonhoeffer

Megújul a Híd magazin!

Kedves Olvasónk!

Közhely, hogy egy gyorsulón változó világban élünk. Vannak formák, szokások, amelyeket szeretnénk maradandónak tudni, mégis fontos, hogy megtaláljuk a változás helyes idejét és módját. A Híd magazin több mint két évtizedes történetében legutóbb tíz évvel ezelőtt történt nagyobb formai megújulás. Elérkezettnek láttuk az idejét annak, hogy – az evangéliumi üzenetnek való tartalmi hűség mellett – újragondoljuk a magazin szolgálatának formai kereteit.

Ennek egyik meghatározó része, hogy **2026-tól a Híd magazin évente két alkalommal, tavasszal és ősszel fog megjelenni, viszont oldalszám tekintetében a legutóbbiaknál nagyobb terjedelemben.** A köztes időben ugyanakkor kisebb, *Híd-pillér* című kiadványokat is ki fogunk adni, melyek a környezetünk missziói megszólításában lehetnek segítségünkre.

A Híd magazin az egyházi támogatásnak köszönhetően továbbra is ingyenesen jut el az *Evangélikus Élet* magazin olvasóihoz, ugyanakkor önállóan is előfizethető és megvásárolható.

Az elmúlt nyolc esztendő viharosan változó gazdasági körülményei között a Híd árán nem változtattunk. Most a korábbi előfizetési díj megtartása mellett szeretnénk felajánlani évi két, megújuló magazinunkat és a megjelenő *Híd-pillér* kiadványokat előfizetőink számára.

Előfizetési díj a 2026-os évre: 2400 Ft / 2 lapszám
Támogatói előfizetés: 5000 Ft

Legyen ne csak olvasónk, de az evangélium hírvívője velünk együtt a következő évben is! Továbbra is számítunk támogatására!

Impresszum

híd

Evangélikus missziói magazin
2025. IV. szám
Megjelenik negyedévente

HU ISSN 1787-5749

Kiadó:

Evangélikus Missziói Központ –
Magyar Evangélikus Rádiómisszió
2081 Piliscsaba, Széchenyi u. 8–12.

Szerkesztőségi iroda:

Evangélikus Missziói Központ
1085 Budapest, Üllői út 24.
Telefon: 06 1 400 3057
E-mail: evmis@lutheran.hu
Honlap: misszio.lutheran.hu
Számiaszám: 11716008-20157087

Felelős szerkesztő:

Győri Gábor Dávid
E-mail: david.gyori@lutheran.hu

Munkatársak:

Bakay Péter, Deák László,
Erdészné Kárpáti Judit,
Farkas Charlotte, Kis Ferenc Balázs,
Stifner-Köháti Dorottya,
Szeverényi Jánosné

Tördelés:

Mészáros Péter

Illusztrációk: 123rf.com

Nyomdai kivitelezés:

Pauker-Holding Kft.
Felelős vezető: Vértes Dániel
www.pauker.hu

Egy szám ára: 1200 Ft + postaköltség
Előfizetési díj egy évre: 2400 Ft
Megrendelhető a kiadónál.
Az *Evangélikus Élet* hetilapban elhelyezett példányok ingyenesek.

Adományokat kérünk és elfogadunk.

Gyerekkori élményem, hogy a mezei pipacs csak a maga helyén, a mezőn mutatja meg igazi szépségét. Kísrácaként nagy csalódással szembesültem azzal, hogy egy virágos réten szedett pipacscsokor már addigra hervadásnak indult, mire hazaértünk. A vázában pedig magához sem térve hamarosan teljesen tönkrement.

Ilyen gyönyörködtető, de mégis könnyen hervadó alapértékei a keresztyénségnek a hit, remény, szeretet. Szépek, üdítőek, mindenki számára értékesek. Milyen szép is lenne bárhová magunkkal vinni őket. De abban a pillanatban, amikor elszakítjuk őket a Forrástól, kiürülnek és lényegüket veszítik.

A hit ma is divatos fogalom, de mintha önmagában lehetne érték, hódít a „mindegy, miben hiszel, csak higgy valamiben” filozófiája. Higgy főleg magadban, a sikerben, a kitartás erejében stb. A szeretet hasonló kilúgozásnak esik áldozatul, amikor önmaga igazolására szolgál. Mintegy kifordítva *Szent Ágoston* gyakran idézett sorait: „Tégy, amit akarsz, csak hivatkozz a szeretetre...” S persze a reménység sem ússza meg. Lesz belőle pozitív gondolkodás, „legyen félig tele az a pohár” életérzés. De van-e még bármiféle ereje még ezután bármelyiknek?

Pál levelében ez a három fogalom nem önmagában áll, és nem is a forrásától elszakítva, valami szép csokorként. Az apostol úgy beszél kirobbanó örömmel a thesszalonikai hívők hitéről, szeretetéről és reménységéről, hogy mindegyikhez valamilyen aktív cselekvést társít. Munkáról és buzgó fáradozásról beszél, mely hitből és szeretetből ered.

A gyülekezet tagjai nem csak úgy hittek valamilyen, miközben nagy hullámokban elöntötte őket a mindent és mindenkit elfogadó szeretet. Hitük azt jelentette, hogy kényelmetlenségek és zaklatások ellenére is életük Urának tekintették Jézust. Ebből pedig olyan életváltozások következtek, amelyek messze túlmutattak a közösségen. Cselekedete-

iknek, helytállásuknak, fáradozásuknak híre ment. A közösség elkötelezettségének kisugárzása volt, és hatást gyakorolt még a szomszéd tartományok lakóira is. Átélték, hogy Jézus Krisztus azért jött ebbe a világba, hogy megváltsa, és változást indítson el benne. És ahol a benne való hit meggyökerezett, és az ő szeretete kezdett el működni, ott bizony semmi sem maradt olyan, mint egykor volt.

S a reménység? Ehhez két fontos dolog is kapcsolódik: állhatatosság és Krisztusba kapaszkodás. A keresztyén reménység nem a semmit markolással, hanem megragadja és belekapaszkodik Krisztusba. Ezért nem fog el, ezért nem egyszerű optimizmus vagy pozitív életszemlélet, mert nem statisztikai valószínűségeken vagy vágyott, bár véletlenszerű és sosem igazolt dolgokon múlik, hanem egy élő személyen, aki uralja a világot és az életünket is, aki biztos pont. Másrészt állhatatos, azaz szó szerint fordítva a „teher alatt maradó”.

Ma, amikor úgy érezzük, a sarki jégsapkákkal együtt olvad el minden körülöttünk, ami évszázadokon át megingathatatlanak tűnt, ez a reménység válik megtartó erővé. Nem véletlenül a horgony szimbóluma fejezi ki ennek üzenetét mindennél jobban. És biztosak lehetünk benne, hogy ez az erő ma is ugyanúgy működik, és velünk is hasonló szándéka van. Nem beszélni kell a szeretetről, és frázisokat pufogtatni a hitről, hanem láthatóvá kell annak válnia életünkben, szavainkban és tetteinkben.

GYŐRI GÁBOR DÁVID

Mozaik

„Reménykedem, tehát vagyok” – a remény pszichológiája

A remény egy olyan kognitív állapot, mely okot ad arra, hogy folytassuk mindennapi küzdelmeinket, kihúzz minket, ha kétségbe vagyunk esve, irányt mutat a legszürkébb napjainkon, és általa elhisszük, hogy lehet szebb a holnap. Hajtóerőt biztosít a célok eléréshez, és segít, hogy elkötelezetté váljunk irántuk.

Snyder (1991) reményelmélete szerint a remény egy életmentő emberi erő, mely három összetevőből áll: az értékes célok meghatározásából, a képességből, hogy konkrét stratégiákat tudjunk kidolgozni a célok elérése érdekében, valamint az a képesség jellemzi, mely fenntartja a stratégia alkalmazásának motivációját.

A remény optimista kilátásokat tesz lehetővé még a legnehezebb körülmények között is. Általa bízunk a jövőben rejlő lehetőségekben és abban, hogy képesek leszünk leküzdeni a kihívásokat.

A remény együtt jár a teljesítmény javulásával, a nagyobb fizikai és pszichológiai jólléttel, a magasabb önértékeléssel, és hatását az interperszonális kapcsolatainkban is érezhetjük.

A reménytelen egyének a stresszes szituációkban a fenyegetés helyett a kihívást látják, ez pedig segít nekik a helyzettel való megküzdésben.

Fontos kiemelni, hogy a remény tanulható. Shane J. Lopez megkülönbözteti a reményt az optimizmustól. Az optimizmus egy attitűd, melynek segítségével elhisszük, hogy jobb lesz a jövő. A remény azonban a jövőbe vetett hit mellett tartalmazza a megvalósítás érdekében tett cselekvést, stratégiákat is.

Novák Dóra, mindsetpszichologia.hu

A Biblia reményt és ígéretet tár elénk

„Mert amit korábban megírtak, a mi tanításunkra írták meg, hogy az Írásokból türelmet és vigasztalást merítve reménykedjünk.” (Róm 15,4)

A második világháborúban egy leőtt gép négyfős legénysége huszonegy napig hanyódtott a Csendes-óceánon egy kis mentőcsónakban. Sem vízük, sem élelmük nem volt. Amikor a szomszóságot már elviselhetetlennek érezték, eleredt az eső. Az esővizet felfogták és megitták. Az éhség is rettenetesen gyötörte őket, de sirályok szálltak le a csónakra, a katonák pedig megfogták és megették a madarakat.

Végül kimentették a szerencsétlenül járt gép legénységét, majd külön-külön mindegyükkel riportot készítettek. Ugyanazt a kérdést tették fel nekik: „Mit gondol, minek köszönhetik, hogy életben maradtak?” Lényegében egybehangzóan válaszolták, hogy a mentőcsónakban volt egy Újszövetség, amiből naponta felolvastak. Ez öntött beléjük reményt, hogy nem szabad feladni még a teljesen kilátástalannak tűnő helyzetben sem.

A Biblia a reménység szót nem hétköznapi értelemben használja, nem alaptalan vágyat vagy kívánságot ért alatta. Az Igében a reménység utal a szerető, mindenható Istenre, aki törődik velünk, gondoskodik rólunk, és egy új világban új életet ígér.

bibliatanulmanyok.hu

Toxikus pozitívítás – túlzásba vitt pozitív gondolkodás

A mérgező pozitívítás egy túlzottan vidám és optimista állapot, amely során csak a pozitív érzelmekre és az élet pozitív aspektusaira összpontosítunk, az esetleges akadályokat, nehezítő körülményeket, illetve a negatív érzelmeket semmibe vesszük, elbagatellizáljuk, végső esetben akár teljesen meg is tagadjuk létezésüket.

A jelenség mögött az a téves elképzelés áll, hogy ha figyelmen kívül hagyjuk a negatív érzéseinket és az életünk azon részeit, amelyek nehézségeket okoznak számunkra, akkor sokkal boldogabbak leszünk.

A toxikus pozitívítás semmiképpen sem egyenlő az egészséges mértékű optimizmussal. Az optimista ember derülátó és bizakodó. Habár szemléletmódja pozitív, és kihívásként tekint a kellemetlen történésekre is, képes reálisan látni az adott helyzetet – beleértve a negatív aspektusokat és mások eltérő véleményét is. Ezzel szemben az irreális optimizmus mereven ragaszkodik a pozitív szemlélethez – még olyan események közepette is, amelyek például szorongást vagy szomorúságot váltanak ki belőlünk.

Demeter Dóra, meqoldaskozpont.com

Horgony, vasmacska, mint a remény szimbólumai

A horgony a horgonyzat legfőbb része, mely a hajó rögzítésére szolgál. Eredetileg nagy kötőböket vagy súlyos fémdarabokat használtak a hajók egy helyben tartásához, amiket később valamilyen kampóval láttak el, így stabilabbak lettek a sima súlyoknál. Ezek általában egykarú horgonyok, melyeket a görögök fejlesztettek ki. Később, Nagy Sándor idejében már kovácsoltvasból készítették és két görbített, kifelé álló horgonyágot formázott.

A keresztyénség a vasmacskát mint a reményt „lelkünk biztos és szilárd horgonyának” nevezi. Az ókeresztyén művészetben gyakran ábrázolják a katakombákban lévő szarkofágokon más jelekkel együtt. Ha hallal kapcsolódik, akkor a hit szilárdságának és állandóságának jelképe, ha delfinnel, akkor a „Meváltóban van az élet nyugalma” jelentésű.

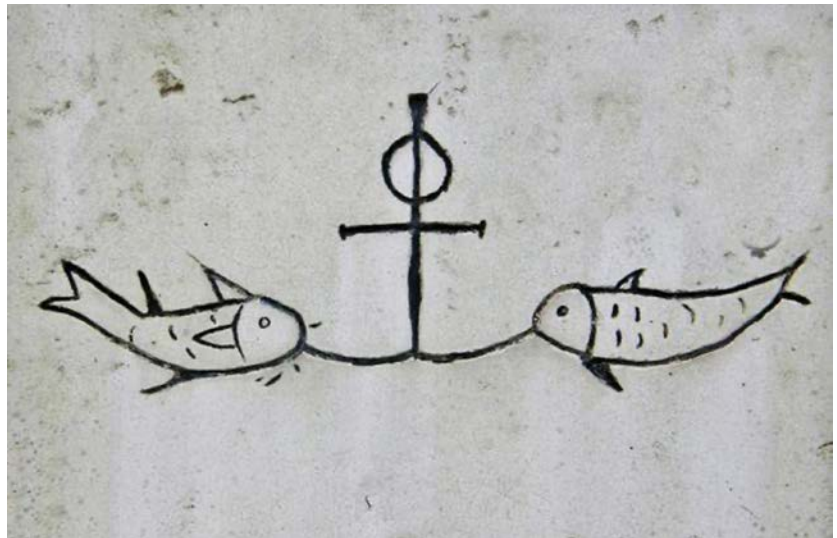
Napjainkban ha a horgonyt, a szívet és a keresztet egy mintába foglalják, akkor így együtt a hit (kereszt), remény (horgony) és szeretet (szív) hármását szimbolizálja.

Más szimbolika szerint a horgony egyszerre ábrázolja a női és férfi ketősséget. A fiatalok a horgonytetőváltakat eljegyzési gyűrű helyett is alkalmazzák.

tattoooglobus.hu

Összeállította: Szeverényi Jánosné

Az élet szolgálata

Képzeld el, hogy a 18. században vagy, és a szülés szó hallatán mindenki elnémul – mert az életadás akkoriban életveszélyt jelentett. Mégis akadt valaki, aki nem félt szembe szállni a sorssal.

A szülés ekkor még az élet és halál közti vékony határvonalon mozgott. A nők gyakran nemcsak a gyermeket, hanem az életüket is kockára tették minden egyes szülésnél. Ebben a világban élt *Angélique Marguerite Le Boursier du Coudray*, aki 1712-ben született Franciaországban, és aki nem volt hajlandó belenyugodni abba, hogy a szülés a szenvedés és a veszteség szinonimája legyen.

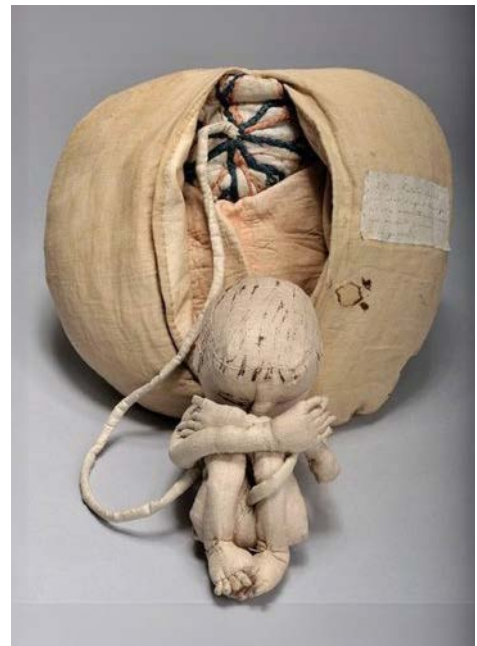
Du Coudray bába, tanító és feltaláló volt, aki a 18. század közepén a nők egészségének szolgálatába állította tudását.

Olyan korban, amikor a gyógyítás a férfiak privilégiuma volt, ő a gyakorlati tudás és az együttérzés erejével forradalmasította a szülészetet.

1759-ben maga XV. Lajos király bízta meg, hogy járja be Franciaországot, és oktassa a bábákat és orvosokat a biztonságos szülés módszereire. Több mint huszonöt éven át utazott faluról falura, és egy különleges eszközzel tanított: saját kezűleg készített, textilből és bőrből varrt anatómiai modellel, amely lehetővé tette a gyakorlati oktatást kockázat nélkül.

1773-ban megjelent műve, az *Abrégé de l'Art des Accouchements* (A szülés művészetének összefoglalása) a kor egyik legfontosabb orvosi kézikönyvévé vált, amely tudományos alapokra helyezte a bábai hivatást.

Angélique du Coudray munkássága nem csupán életet mentett, hanem megváltoztatta a nők szerepét az orvostudományban. Ő volt az, aki a tudást a félelem fölé, az életet a halál fölé helyezte.

Fotó: Bruno Maurey, Flaubert Múzeum és Orvostörténeti Múzeum

Forrás: oldalborda.hu Facebook-oldal

Tíz év a jövő reménységeivel

„Mi a reménység?” – tesszük fel évek óta a kérdést kilencedik osztályos tanítványainknak a Reménység táborban, és várjuk, hogy mikor találják meg önmagukban a választ. De mi az én reménységem? Ők. A jövő kis reménységei, akik várakozással teszik meg első lépéseiket iskolánkban.

Immáron tizedik éve vagyok főszervezője Reménység táborunknak. Az évek során szinte észrevétlenül eggyé váltam a táborral, és ez nem csupán nevemnek köszönhető. Minden évben azonos tematikával szervezem, mégis évről évre egyre izgatottabb vagyok, talán jobban is, mint a résztvevők. Természetesen nem elsősorban a szervezés sikeressége miatt izgulok, sokkal inkább azt várom, hogy őket megismerhessem. A tábor az első lépcsőfok, legtöbbször életükben először járnak templomban, soha nem énekeltek közösségben egyházi dalokat, és itt lehetőségük van valami újjal megismerkedni.

Más iskolák golyákat nevelnek, mi reménységeket, a jövő reménységeit. Személy szerint én sokkal jobban szeretem ezt a megnevezést az ifjú

diákokra, mert van benne valami más, valami több, ami számomra is ad valami értéket. Boldogan mondhatom, hogy minden évben az elsők között vagyok, aki találkozhat velük, és először nézhetem meg őket, ahogy izgatottan várják az első gimnáziumi napjaikat. Táborunkban kicsit kötetlenebbül tudnak egymással megismerkedni a tanulók, és közben betekintést nyerhetnek iskolánk mindennapi életébe, szokásaiba is. Minden reggel és délután közös áhítaton veszünk részt, ahol kezdetben félénken, később felszabadultan énekelnek a diákok. Ezt megélni leírhatatlan élmény.

A harmadik nap végére az Élő kövek temploma megtelik egyfajta „istenszaggal”, ahogy *Ady Endre* mondta egykoron, és ekkor érzem és tudom, hogy céloimat elértem. Hoz-

zájárultam egy olyan alapélmény kialakulásához, ami majd segítheti őket a felnőtté válás útján. A közös éneklésben érződik a közösség, a szeretet, a törődés és Isten végtelen gondoskodása, mely iskolánkat is jellemzi.

Bevallom, tudatosan kicsit „manipulálok” is őket, hiszen mindhárom nap horgonymintás ruhában állok eléjük – úgy gondolom, a szimbólumot szükségtelen indokolnom. Ezt a vizuális élményt használom ki a tanév során, hiszen akárhányszor meglátnak egy horgonyt, vagy felveszem valamelyik ruhámat, visszaemlékeznek és megemlítik, hogy ez a táborra emlékezteti őket. Felidéznek az akkori élményeiket, néha egy-egy dallamrészletet is dúdolnak, és mosolyognak, minden esetben mosolyognak. Ez táplálja az én reménységemet is. És természetesen visszamosolygok. Hiszem, hogy minden apró cselekedet fontos a jövő nemzedékének fejlődésében. Hiszem, hogy azért vagyok ott és akkor velük, hogy ebben segítsen őket. És hiszem, hogy a hit, a remény és a szeretet ott van bennük minden pillanatban, és remélem, hogy az általam adott élmény elkíséri őket útjukon.

Négy év alatt nagyon sok mindent át- és megélnék, szépen, fokozatosan kezdik megérteni, néhányan meg is élni Isten ígését, és ezzel teljesedik be az a reménységem, amit először meglátok bennük kilencedik év elején.

GÖRÖGNÉ REMÉNYI JUDIT

A Sztehlo Gábor Evangélikus Gimnázium tanára

Fotó: Pavlismec Balázs

Fiatalokról (nem csak) fiataloknak

Szeret, nem szeret

A remény hal meg utoljára, tartja a mondás... És tényleg! Hihetetlen, hogy újra és újra, a lehető legabszurdabb helyzetekben is tud reménykedni az ember. Sőt, nemcsak tud, hanem akar is.

Emlékszem, az iskolában egy-egy dolgozat megírása előtt hányszor reménykedtünk abban, hogy betegség miatt nem jön be a tanár, vagy ha be is jön, akkor megkönyörül rajtunk, és mégsem íratja meg a dolgozatot, vagy ha mégis, akkor hátha elveszíti esetleg a begyűjtött feladatlapokat...

De ugyanígy reménykedtünk azzal kapcsolatban is, hogy a szülői értekezleteken majd nem derül fény a nyilvánvaló turpisságainkra, vagy legalább felbukkan valami enyhítő körülmény... És persze az összes focimeccset is fel lehetne sorolni, amikor a nyolcosztályos gimnáziumban elhittük, hogy mi majd legyőzzük a nálunk több fejjel magasabb végzősöket.

De talán a tinédzserkori reménykedés csúcspontja a kamaszok bonyolult és dinamikus változó szerelmi élete volt. Hányszor ábrándoztam arról, hogy majd egyszer csak odajön hozzám a sulis legszebb lánya, és megszólít. Vagy hogy én megyek oda hozzá, és ha elhívom randira, akkor majd ő boldogan igent mond. Persze az esetek többségében az ábrándozást nem követték tettek. Ha meg esetleg mégis, akkor inkább levél vagy SMS formájában. És akkor elkezdődött a várakozás. Hogy vajon mi is lesz a válasz!? És talán ez volt mindig a legizgalmasabb időszak, a várakozás, a reménykedés időszaka, mert még nem volt végleges válasz, ekkor még el lehetett játszani a gondolattal, hogy jól fognak alakulni a dolgok. Lehetett ábrándozni, pozitívan előretekinteni. Persze az érzések között ott volt az izgatottság is, de ez semmiképpen sem összekeverendő az idegességgel vagy valami negatív dologgal. Amíg reménykedett az ember, elhitte, hogy bármi lehetséges.

A szerző által mesterséges intelligenciával generált kép

És bár már nem vagyok hosszreلمes tini (igaz, szerelmesnek szerelmes vagyok életem párjába, a feleségembe), de valahogy a reménységgel kapcsolatban belém égett az előbb felidézett érzés. Az izgatottság érzése, a várakozás. Szeretek reménykedni, szeretek pozitívan tekin-

Amíg reménykedett az ember, elhitte, hogy bármi lehetséges.

teni a jövő felé, még akkor is, ha talán a tények vagy az emberi logika mást diktálnak.

Keresztyénként nagyon hálás vagyok azért, hogy ez az érzés alapvetően hozzánk kapcsolódik a hitemhez. Van okom reménykedni! Van okom azt várni, hogy majd valami jó dolog történik az életemben, hogy egykor majd Istennel találkozhatom.

„A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk, mert hű az, aki ígéretet tett.” (Zsid 10,23) A Biblia nagyon szépen írja le, hogy a keresztyén reménység valójában nem a bizonytalanra, nem ábrándokra, álmokra épül csupán, hanem Isten ígéretére. Nem kell félnünk a kétes kimeneteltől, attól, hogy előbb vagy utóbb kiderül a megmásíthatatlan válasz, hanem bátran tekinthetünk a jövő felé, mert Istennel van jövőnk.

Ő már megadta előre a pozitív választ!

**CSADÓ
BALÁZS**

Okos fénysugár az éjszakában

Mire adhat reményt és mire nem a technológiai fejlődés?

A hosszabb élet reménye

Sokat foglalkozom a longevity, az egészségben eltöltött életek meghosszabbításának tudományával. Nézem a trendeket, az orvosbiológiai és biotechnológiai fejlesztéseket. Akik megélik a következő tizenöt-húsz évet – mondják az iparági vezetők –, azok soha nem látott egészségnek néznek elébe. Ez az idő nem ahhoz kell, hogy feltaláljuk az ehhez szükséges eszközöket és eljárásokat, azok nagy része már megvan, hanem hogy azok mindenki számára hozzáférhetővé váljanak. Ha ez így van, akkor talán nem túlzás azt állítani, hogy a következő tizenöt-harminc év meghatározó változásokat hoz. A most születő – béta generációnak nevezett – gyermekek várható élettartama száztíz-száznegyven év lesz, mondják egyes orvosprofesszorok. Nem néhányuké, hanem az egész generációé.

A könnyebb élet reménye

A mesterséges intelligencia alig két éve rúgta ránk az ajtót, és a szakértők azt jósolják, hogy 2050-ig évente fog duplázódni a fejlődés üteme. Öt-hét éven belül megjelenhet az általános mesterséges intelligencia is, amely már az emberhez hasonló komplex gondolkodással fog rendelkezni.

Az emberi tevékenységek automatizálása, ami elkezdődött az ipari forradalommal, már most drámai ütemben gyorsítja fel az emberi munka gépre szervezését. Néhány hete jelent meg egy videó, amely bemutatta a világ legnagyobb autógyárát, ahol már alig dolgozik ember,

és hatvan másodpercenként elkészül egy komplett Toyota. De nem csak a gyártósorok melletti munkahelyek jövője kérdéses. Az adminisztrációs, adatelemzői munkákon túl ma már a programozók és kreatív szakmák ki szervezése is elkezdődött.

Mindez előrevetít egy olyan lehetséges – egyre valószínűbb? – jövőt, amelyben a mesterséges intelligencia fogja lehetővé tenni az ember számára, hogy végre ne termelőeszközként tekintsen magára, hanem rátalálhasson emberi mivoltának lényegére és értékére. Amikor végre meghaladhatjuk azt a marxi önértelmezést, ami abból indul ki, hogy ébren töltött időnk legnagyobb részét azzal töltjük, hogy megkeressük, ami az életben maradásunkhoz szükséges.

Mindez persze újabb kérdéseket is felvet. Honnan lesz pénz a gazdaságban, ha nem lesz munka, ami miatt nem lesz fizetés, ami miatt leállhat a fogyasztás? Megvalósítható megoldás-e, amit sokan az egyetlen feloldásként látnak, hogy az állam

A Jézus kegyelméből áradó felszabadulás nem pótolható technológiával.

megadóztatja a gépek munkájából származó nyereséget, és visszaoosztja az embereknek alapjövedelem formájában? Eszerint a modell szerint a „kék galléros” fizikai munkák és a „fehér galléros” szellemi munkák nagy részét belátható időn belül gépek fogják végezni helyettünk.

A tartalmas élet reménye

Van viszont egy harmadik – a modern kapitalizmus által legelhanyagoltabb – terület. Ezek az úgynevezett „rözsaszín galléros” munkák, azaz azok a segítő-támogató-nevelő tevékenységek, amelyek mindig két emberi lény között zajlanak. Ezeket nem adhatjuk a gépeknek, ha nem akarunk az érzéseinkről, a félelmeinkről, a vágyainkról a mosógépünkkel beszélgetni.

A fizikai és szellemi tevékenységeink gépre szervezéséből ezért következhet egyfajta lelkiismereti, önmegvalósítási, spirituális robbanás. Végre lehet időnk önmagunkon gondolkodni, egymással beszélgetni és minőségi időt tölteni, tanulni és képezni magunkat, közösségekben megélni a szeretetet és összetartozást, **ráébredni arra, hogyan is lehetnének emberségesebb, istenképűbb emberekké.**

Miközben a médiából ömlik ránk a jövővel való fenyegetés: klímakatasztrófa, környezetszennyezés, demográfiai válság, újjáéledő nacionalizmus, a harmadik világháború rémképe, a technológiai fejlődés lehetőségeket is hoz. Ez nem valamiféle „techno-messianizmus”. Nem a mesterséges intelligencia hozza el a megváltást, de segíthet abban, hogy legyen végre erőnk, időnk, figyelmünk, lehetőségünk a Megváltót keresni. Még a globális katasztrófák árnyékában is reméljük, hogy eljöhét egy olyan világ, amiben végre az igazán fontos dolgok igazán fontosak maradhatnak. De bármilyen jól is hangzik ez az optimista jövőkép, a technológiai fejlődés nem több mint lehetőség, hogy végre éljünk,

a szó legnemesebb értelmében. De mindez az életünknek célt és tartalmat nem adhat.

A földi kereteken túlmutató élet reménye

A nagy misszióparancs (Mt 28,16–20) magában foglal egy elképesztően nagy ígéretet és reménységet is. Jézus ezt mondja a tanítványainak: „Minden az én hatalmam alatt van, a menny éppúgy, mint a föld. Én ezt a hatalmat a rendelkezésekre bocsátom mindaddig, amíg az evangéliumot hirdetitek az egész földkerekségen, bemeztitek az embereket az Atya, a Fiú és a Szent Szellem nevében, és tanítványokat képeztek belőlük, akik mindent aszerint tesznek, ahogyan én parancsolom nekik.

Amíg ezt tesztitek, addig veletek lesznek minden napon a világ végéig! (A görög nyelvtani függő szerkezetet kifejező fordítás.)

Mindaz, amit Jézus tett, a csodái, az életet átforgató szavainak hatalma, szeretetének ellenállhatatlansága, a kegyelméből áradó felszabadulás nem pótolható technológiával. Az erről való bizonyágtételre csak mi, emberek vagyunk képesek. Ez lenne az elhívásunk és a reménységünk, hogy amíg tesszük a dolgunkat, addig ez mind megtörténik velünk. Ahogy Jézus János evangéliumában mondja: „Bizony, bizony, mondom nektek: aki hisz énbenem, azokat a cselekedeteket, amelyeket én teszek, szintén megteszi, sőt ezeknél nagyobbakat is tesz” (Jn 14,12).

A mesterséges intelligencia nem lesz a lelki társunk, mert nincs lelke, nem lesz az erőnk, a hatalmunk és a reménységünk. Információt ugyan adhat az Istenhez vezető útról, mint egy jó teológiai szakkönyv, de bizonyosságot nem fog tenni a Krisztusban ajándékba kapott isteni kegyelemről és szabadságról sem nekünk, sem helyettünk másoknak. Ez megmarad a mi dolgunk, a mi lehetőségünk, a mi felelősségünk.

SZÜCS SÁNDOR

generációkutató,
teológus,
gen21.hu

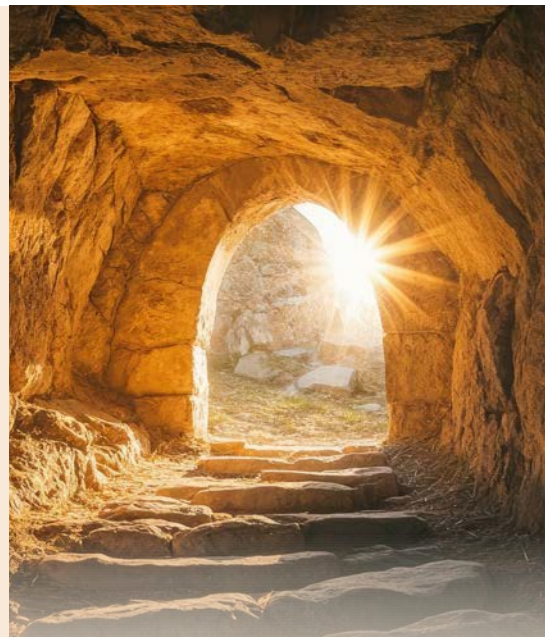
A vád: reménység

„...a halottak feltámadásába vetett reménység miatt vádolnak engem...” (ApCsel 23,6)

Egy tisztességes eljárásban a vádnak tényeken és az azokat igazoló bizonyítékokon kell alapulnia. A vádat a vádlott jogosult megismerni, és eldöntheti, kíván-e védekezni ellene, de ha nem, a vádló akkor is köteles a vádat bizonyítani. Az alcim szerinti mondatot Pál először a zsidó nagytanács előtt mondja, majd Agrippa király előtti védőbeszédében is előadja: „Most is amiatt a reménység miatt állok itt vád alatt, amelyet atyáinknak ígért Isten” (ApCsel 26,6). De miért is kellett védekeznie Pálnak, mi volt a vád ellene?

Az ApCsel 21-ben azt olvassuk, hogy a templomban – az egyébként tisztulási szertartást tartó – Pál ellen Ázsiából jött zsidók lázítják fel a népet. A vádlók azt állítják: „Ez az az ember, aki a nép, a törvény és a szent hely ellen tanít mindenütt mindenkit, sőt még görögöket is hozott be a templomba, és megszentégtelenítette ezt a szent helyet” (ApCsel 21,28). A görögök behozása valóban egy (!) személyt jelentett, akiről néhányan azt hitték (!), hogy Pál bevitte a templomba.

Látjuk, hogy az elsődleges vád az, hogy Pál tanítása nem felel meg a zsidók hitének, vagyis Krisztus hirdetése szúrja vádlói szemét. Amikor bántalmazni kezdik Pált, egy római ezredes emeli ki őt, és kérdésére, hogy mit követett el, a tömegből „ki ezt kiáltott, ki azt”. Az ezredes először azt hiszi, hogy Pál egy lázadást szító egyiptomi, majd mikor beszél vele, úgy dönt, hogy meg akarja tudni a valódi vádat, ezért a nagytanács elé állíttatja. Pál felismeri, hogy a tanácsnak a feltámadás kérdésében eltérő álláspontot képviselő tagjai vannak, így az oszd meg és uralkodj elvét is szem előtt tartva egyszerre zavarja össze a tanácsot és tesz vallást a feltámadásról. Egyben rámutat arra, hogy azért támadják, mert hisz Krisztusban, az ő feltámadásában.

Ugorjunk egy nagyot az időben, és nézzünk meg egy másik „vadeljárást” *Ordass Lajos Vádirat* című művében. A történet Magyarországon játszódik 1956-ban, javarészt egy föld alatti magánzárkában, de azt is mondhatjuk, hogy a lélek téren és időn túli mélységeiben. A főszereplő, dr. Bod Gábor egy koncepciós per áldozata. Előzetes fogva tartása során két olvasnivalója akad: az ellene szóló vádirat és egy kis füzet: Lukács evangéliuma. Gábor meglepő közös vonásokat kezd felfedezni a két írás között. Mindkettő végén (vagy a kiindulópontján?) egy személy áll, mindkettőben valamilyen vezérlő indulatot, érzelmet észlel, és mindkettő bűneivel – állítólagosakkal vagy valósakkal – szembesíti. A hasonlóság ellenére az egyikből mégis dohos, poshadt, a másikkól éltető, friss levegő árad, és a főhős a cella magányában elindul az úton, Isten, az ő Fia és önmaga megismerésének útján. Reményt keres a reménytelen körülmények között.

Mi köti össze a két, egymástól távoli történetet? Az üzenet, hogy valójában a Remény elsőként halt meg azért, hogy nekünk reménységünk lehessen. „Ő bűnhődött, hogy nekünk békeességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézs 53,5) Ezt nem kell már remélnünk, ezt tudhatjuk és megtapasztalhatjuk.

RAB FERENC LEVENTE

Öt gondolat a reménységről Jób könyvéből

Jób könyve a sokszor érthetetlen emberi szenvedés és az ennek ellenére Istenbe vetett hit egyik legszebb tanúságtétele. A váratlanul mindent elvesztő, a hitét mégis megtartó Jób alakja azt példázza, hogy az igaz hit nem csupán boldog és önfelelt időkben, hanem a gyászban és szomorúságban is megtartja az embert. Mit tanulhatunk a történetből a reménységről?

1. Természetes emberi érzés, ha elhagy minket a reménység

A remény hal meg utoljára – tartja a mondás, amely arra biztat, hogy ne adjuk fel a reménykedést még a legnehezebb helyzetekben sem. És bár ez jó lenne, ha mindig így lenne, sokszor tényleg úgy érezzük, hogy nincs már remény. Jób könyve ezt az érzelmi mélységet is megjárja: „Napjaim gyorsabbak a takács vetélőjénél, és reménytelenül múlnak el.” (Jób 7,6)

A tartós reménytelenség azonban nemcsak lelki, hanem orvosi értelemben is a depresszió egyik központi tünete. A Magyar Pszichiátriai Társaság egy 2021-es tanulmánya szerint 600–700 ezer ember él hazánkban olyan fokú depresszióval, amely klinikai figyelmet igényelne; a Semmelweis Egyetem egy 2019-es kutatása szerint pedig a felnőtt lakosság tizenöt százaléka él át depressziós epizódot élete során legalább egyszer. Ezen túlmenően is mindannyiunk életében vannak időszakok, amikor úgy érezzük, hogy elhagyott minket a remény – Jób története egy kicsit mindannyiunk története is.

2. A hamis remények összeomlanak

A bibliai elbeszélés szerint Jób barátai mindannyian próbálnak reményt adni neki – de reményük üres szó marad. Azt feltételezik, hogy a szenvedés mindig valamilyen bűn következménye, és ha Jób „megbánja” vélt hibáit, minden helyreáll majd. Ez a fajta okoskodás azonban csak tovább növeli Jób fájdalmát. „Letördelt körös-körül, elpusztulok; kitéptem reménységemet, mint valami fát” – panaszozza el a könyv főhőse (Jób 19,10).

Ilyesféle csalódás minket is bármikor érhet önmagunkkal kapcsolatban. A University College London 2017-es kutatása kimutatta, hogy

a hamis remények – például irreális elvárások egy kapcsolatban vagy karrierben – hosszú távon nagyobb pszichés sérülékenységet okoznak, mint a reménytelenség maga. A csalódás mélyebb sebet hagy, ha a remény tárgya eleve törekeny volt. Úgy tűnik, van, ami évezredek alatt sem változik...

3. A valódi reménység Istenben gyökerezik

Ha van Jób könyvének súlyos kijelentése, akkor az ez: „Ha meg is öl engem, benne reménykedem” (Jób 13,15; Szent István Társulat – megjegyzendő, hogy a vers fordítása egy szöveghiba miatt vitatott).

Ez Jób paradox hitvallása: a teljes összeomlás közepette sem hajlandó feladni a bizalmát Istenben. Ez a fajta remény már nem a „jó kimenetelben” bíz, hanem Isten személyében. Ez a reménység pedig bizonyítottan működik. Az amerikai Harvard Egyetem egy 2020-as kutatása azt találta, hogy a vallásukat rendszeresen gyakorlók, rendszeresen imádkozók körében harminc-negyven százalékkal kisebb valószínűséggel fordul elő a súlyos depresszió.

A hívő emberek nehézségek, krízisek és traumák legyőzésében mutatott képességének szakszerű neve is van: spirituális reziliencia. Ennek pedig egyik testamentuma Jób könyve, amely arra biztat, hogy az Istenbe vetett hit és reménység még a legnagyobb nehézségeken is átsegít.

4. A remény túlmutat az életen

Temetésekén gyakran hangzik el Jób biztató szava: „Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára megáll a por fölött” (Jób 19,25). Ez a hitvallás természetesen a Krisztusban hívők számára még mélyebb értelmet nyer: nem a szenvedésé és ha-

lálé a végső szó, hanem Isten életet adó szeretetéé.

Bár a földi – azaz az egymással töltött – idő korlátos, de mégis él bennünk a hit és a reménység, hogy a létezésünket nem korlátozza le a halál. Viktor E. Frankl, a koncentrációs táborokat is megjárt osztrák orvos ezt írja: „Aki tudja, miért él, szinte minden *hogyan* elvisel.” Ez a mondat akár Jób szájából is elhangozhatna.

5. A reménység az alázatban teljesedik be

Végezetül egy kis erkölcsi tanítás Jóbtól: „Valóban olyasmiről szóltam, amit nem érthetek: csodálatosabbak, semhogy felfoghatnám” (Jób 42,3). A könyv szerzője Jóbot az alázatosság példaképeként mutatja be, aki nem akar mindenre kifogást keresni, mindent jobban tudni – hanem elfogadja azt, hogy egyes helyzetekre egyszerűen nincs racionális magyarázat. **A remény végül nem a szenvedés megszűnésében, hanem a valóság elfogadásában és az Istenbe vetett bizalomban születik újjá.**

Azok, akik képesek elfogadni az élet bizonytalanságát, kevésbé esnek szét mentálisan a válságok idején (itt érdemes idézni a Yale Egyetem 2021-es kutatását a radikális elfogadásról (acceptance-based coping).

Jób történetének végén nem minden csapásra akad magyarázat, de megszületik az alázat, amelyből új remény fakad – csendesebb, mélyebb és igazabb, mint korábban bármikor.

MAROSSY
ATTILA

Repedező reménytelenség

Reménytelen. Ez a szó valami borzasztó. De tényleg elborzaszt, ha jobban belegondolok, márpedig most éppen ezt teszem. Az ilyen belegondolásokra néha szükség van, mert vannak szavak, amiket olyan sokszor, olyan sokféle szövegkörnyezetben, s így olyan sokféle jelentésbeli mélységgel használunk, hogy nem szembesülünk azok súlyával. Használjuk ezeket a sportban, például, vagy valaki reménytelen helyzetből szerzett egy gólt. Reménytelen lehet elérni a vonatot, mert már annyira késésben vagyunk, de olyankor is előjöhethet ez a szó, amikor ítélkező énünk nagyon könnyen rámondja valakire: Jaj, ne is mondd, ő teljesen reménytelen eset.

De mi van akkor, ha valaki tényleg minden jel szerint reménytelen eset? Amikor az adott ember helyzetét nézve bármilyen megoldáson, kiúton gondolkodsz, a reménynek még csak a szikrája sem pattan ki sehol? Pontosan ezt éreztem *A kis-madár* című, 2000-ben bemutatott amerikai filmet nézve, amely megtörtént esetet feldolgozva tárja a néző elé, hogy a siketvak, a külvilággal való kommunikációra képtelen kislány, *Helen Keller* élete hogyan változik meg új, különleges módszereket alkalmazó nevelőnője, *Anne Sullivan* érkezésével.

Helen egészségesen született, de másfél éves korában egy súlyos betegség következtében látását és hallását is teljesen elvesztette. Ahogyan a filmet nézve a 19. század végén ját-

szódó történetbe helyezzük magunkat, erőt vesz rajtunk a reménytelenség érzése. Mert a film elejének minden jelenete abba az irányba terel, hogy nincs remény kikerülni ebből a helyzetből, reménytelen, hogy Helen bármikor is képes lesz kommunikálni a környezetével, és így szociális, társadalmi értelemben is élni az életét.

Anne Sullivan merőben más nevelési módszereket alkalmazott, mint a gyermek szülei, akik – persze érthető módon – mindent megengedtek Helennek, így azt is, hogy mások tányérjából, kézzel étkezzék. Nem úgy a nevelőnője, aki a filmben egy nagyon nyomasztó, sokáig teljesen eredménytelen fegyelmezési kísérleteket bemutató jelenetsor végén eléri, hogy Helen önállóan, evőeszközzel egyen. Habár itt még nagyon messze vagyunk az örömteli végkifejlettől, amikor egy speciális, tenyérbe rajzoló jelyelvet elsajátítva kinyílik a világ Helen előtt, a nézőben, de legalábbis bennem mindenképpen itt villan fel először a remény szikrája. Annak az esélye, hogy amit pár perccel azelőtt még elképzelhetetlennek tartottam, az egyszer csak elképzelhetővé válik. És szinte még hihetlenebb, ami ebből kibontakozva a film keretein is túl mégis valósággá vált: Helen siket és vak diákként

egyetemi diplomát szerzett, és többek között termékeny íróvá vált.

Remény. Ez a szó valami csodálatos. De tényleg elcsodálkozom rajta, ha jobban belegondolok, márpedig most éppen ezt teszem. Amikor valamilyen kilátástalan helyzettel szembesülünk, amikor elképzelni sem tudjuk, hogy lehet bármiféle esély a kiútra, akkor természetünk-ből adódóan magunkból indulunk ki. Ugyanakkor a kiút, annak valamilyen általunk nem ismert formája túlmutat magunkon, ezzel pedig már meg is érkezünk a remény kapujába, oda, ahol a reménytelenség megszűnik megtörhetetlennek lenni. Ahol pedig a reménytelenség megtörik, vagy akár csak egy hajszálpredés esik rajta, oda már be tud férközni a remény.

Tizenkét évvel ezelőtt már mint hitre jutott ember kerültem bele a reménytelenség állapotába. Hosszú ideig úgy éreztem, hogy nincs kiút, a lelkesemmel mintha egy kútban ragadtam volna, ahonnan nem tudok kimászni. A magam erejéből nem is tudtam, akárhogy próbálkoztam. Jézus viszont kiemelt, akihez nem a rutinszerű, felületes imádkozással fordultam, hanem az életemért könyörögtem hozzá. Ő törte meg a reménytelenségemet, ő, aki kétezer éve a halál erejét is megtörte. Ez az örömhír, ez a mi örök reményünk.

BALCZÓ MÁTYÁS

Ébred a remény?

Metaforák, allegóriák, szimbólumok megalkotása segít megközelíteni megfoghatatlan, érvekkel nem vagy nehezen alátámasztható érzelmeket, attitűdöket. Mi a remény? Miben reménykedünk? Valami jóban, ami a közeli-távoli jövőben ér bennünket – itt a földön vagy odaát. Valami jó – valami jobb. Akkor is remélünk, amikor reménytelennek tűnnek a dolgaink. És látjuk fantasztikus emberi történetekben a remény erejét, önbeteljesítő hatását.

Az egyetemes kultúrában az újjáéledés természeti képei jelenítik meg a reményt: az elvetett gabonaszem, a hagymából elsőként kibújó hóvirág, a bebábozódott hernyóból átalakuló pillangó. A keresztyénség három kardinális – isteni – erénynek a hit, a remény és a szeretet hármasságát tartja (1Kor 13). A képzőművészetben gyakran három szép nőalak jeleníti meg ezeket, akik kezükben szimbólumokat: keresztet, horgonyt és szívet emelnek. A horgonyról ebben az összefüggésben a Zsidókhöz írt levélben olvashatunk: „Ez a reménység lelkünknek biztos és erős horgonya” (Zsid 6,19). Horgony, amely a kísértések viharos tengerén is megakasztja, biztonságban tartja a hajót (a hajó lehet a lélek, de lehet az egyház maga is).

Hadd osszam meg tavaly nyári élményem a Caminóról. Ma úgy emlékszem arra a lomha reggelre és forró délelőtre, hogy órákon át sétáltam ringó, aratásra váró búzatáblák között. A felkelő nap vörösre, majd aranyra festette az érett gabonát. A levegő állt, később remegett a forróságban. Kósza zárándokok előzgettek olykor. De nem történt semmi. Ám az a nap is hozzátartozik az úthoz, amikor látszólag nem történik semmi. Például megrázóak azok a pillanatok, amikor számomra ismeretlen személyekre emlékeztetnek cédulák, fotók, feliratok, kövek.

Manuel Picasso López Malagában született 1984-ben, és itt, Castrojeriz alatt halt meg 2008-ban. Az Alto de Mostalares lejtőjén található emlékművön a szép rajzú, igényesen kivitelezett relief halmozza az utalásokat: Jakab zárándokportréja, a templomos lovagok keresztje Krisztus sebeit jelképező öt gömböcskével, a remény horgonya és a kagyló látható, mellettük könnyező lányfej profilja siratja őt az idők végezetéig. Talán elesett kerékpárral. Talán megbotlott és megsérült a meredek lejtőn. Vagy megállt a szíve. Nem tudom megfejteni a hosszú spanyol szöveget, de megüli a lelkem a bánat. Huszonnégy éves volt. Egyedül volt-e? Vajon miért indult el? Milyen reményekkel? Mit várt a megérkezéstől? Végül pedig hová érkezett? Reménye bizonyossággá vált-e?

Benczúr Emese képzőművész egészen másképp közelíti témáit. Nem halmozza a szimbólumokat, hanem végletekig lecsupaszítja a művészet nyelvét. Egyszerű szavakat formál műalkotássá, emel ki a szövegkörnyezetükből, és az anyag és a technika által teremt a szavak számára új kontextust. Műveiben a látvány (kép) és a szöveg határa elmosódik, egyik úgy kapcsolódik a másikhoz, hogy nem szorul további magyarázatra. Az idei Ars Sacra héten a budakeszi evangélikus templomban az oltár előtt gyertyatartó állványt állított fel. Hasonlatost azokhoz, amelyeken a katolikus templomokban az elhunytak emlékére gyűjtanak gyertyát. Ezen az állványon mécsesek halványan pislákoló fénye rajzolja ki, vagyis írja le a HOPE szót. Semmi túlbonyolítás: minden egyszerű és minden mindennel összefügg.

A mesterséges fények a szakrális közegben a mennyei fény előképei vagy visszfényei – ok a reményre. Az elhunytak emléke és az emberi élet mint égő gyertya, pislogó gyertyabél – nyomós ok a reményre. Mindez világnyelven kiírva – az egyetemes és közös reménységnél kevés fontosabb van. És ebben az angolságban érzünk még egy finom, nyelvi csavart: a HOPE nemcsak azt jelenti, remény, hanem azt is: remélj. Dinamizálja, biztatja, támogatja a szemlélt, hiszen a felszólító mód azt is üzeni: érdemes, mert van remény.

ZÁSZKALICZKY ZSUZSANNA

A HOPE nemcsak azt jelenti, remény, hanem azt is: remélj.

A szerző fotója

A szellem napvilágától a Lélek világosságáig

Szeretem, sőt, kicsit irigylem is a 19. században élt elődeinket. Tudták, hogy a „jog asztalánál” még nem mindenki egyformán foglal helyet, és hogy a „bőség kosara” sincsen ott mindenki kamrájában, de rendületlenül hitték, hogy eljön majd a (földi) Kánaán. Reménységüket elsősorban a műveltség, a tudás feltartóztathatatlan szétáradásába, a sötétség és a babona visszaszorulásába vetették. Az eredmények valóban lenyűgözőek voltak: a falusi cselédekre és az arisztokratákra ugyanazon törvények vonatkoztak, a közlekedés a vasút révén felgyorsult és kiszámíthatóvá vált, a „szellem napvilága” a tömeges oktatás segítségével a legsötétebb zugokba is eljutott.

A magyarországi protestánsok osztoztak a korszak optimizmusában. Ez nem csupán a korszak kritikátlan átvétele volt, hanem való tapasztalaton alapult. Túlélésüket köszönhették a felvilágosodásnak,

amelynek hatására a rigorózan katolikus uralkodóház az államérdéket felismerve feladta azt a több évszázados próbálkozását, hogy a protestantizmust Magyarországról is kiirtsa. A jó katolikus II. József a felvilágosodás hatására adta ki türelmi rendeletét, melynek nyomán egy évtized alatt megduplázódott az evangélikus gyülekezetek száma.

Azért a protestánsok szívének oly kedves kurucos hagyományt sem kellett feladni – a katolikus maradt az uralkodó vallás, a jogi és gyakorlati egyenlőtlenségek ellen folyamatosan lehetett küzdeni. A permanens szabadságküzdelem a protestánsok teológiai gondolkodására is rányomta a bélyegét. A teológiában az „evangéliumi szabadság” vált a kulcsgondolattá, a „szabad vizsgálódás” és fejlődés jelentette sokak számára az evangélikus hit lényegét. A Szentírás tekintélyét csak kevesen kérdőjelezték meg, de a reformáció idejéből származó hitvallások érvényességéről már heves viták zajlottak.

Az 1848-ban megvalósult, 1867-ben pedig végleg megszilárdult polgári Magyarországon a protestánsok évszázados reménysége beteljesedett, a felekezetek egyenlőségét törvények védték, a miniszterelnöki székben évtizedekig református egyházkerületi gondnokok ültek. A politikai és jogi szabadságban való reménység azonban hamar megrendült. Az egyház lélekszámban és gyülekezetekben még gyarapodott, vasárnaponként még

megteltek a templomok, az egyháztagok áldozataiból fenntartott iskolák virágoztak, de a válságot egyre többen érezték. A „művelt osztály” leginkább már csak a „zöld asztalnál”, azaz a presbitériumi és közgyűlési tanácskozásokon jelent meg, az templomba járást divatjamúlt időtöltésnek tartotta. Az evangélikusok aránya lassan csökkent. A „szabadság” már nem volt oly vonzó egyházi hívószó abban a korszakban, amikor a polgári, tudományos, nemzeti, erkölcsi szabad(os)ságot más intézmények hatásosabban képviselték.

Az új idők új erkölcssein való borongáson kívül elődeink tetteivel is próbálták új életre kelteni egyházukat. A belmisszió jelszavával sorra alakultak a gyülekezeti leány-, leány-, asszony-, férfigyuletek, kórusok, az egyházi sajtó virágzott, a vasárnapi iskola és a bibliaóra általánossá vált – a várt ébredés azonban egyre késett. Az első világháború lövészárkainak pokla kellett ahhoz, hogy mindenki rájöjjön: a több értelem, több jólét, több szabadság nem szül jobb embereket és jobb világot. **Az átélt borzalmak után az egyház sem vethette reménységét a korlátlan egyéni és társadalmi fejlődésbe.** A két világháború között elinduló, és az 1940-es évek második felében kiteljesedő ébredéshez ez a felismerés is szükséges volt. És természetesen szükségesek voltak azok a fent már említett új egyházi munkaformák, melyekkel korábban hiába próbálkoztak. Mindezek azonban csak szükséges, de nem elégséges feltételek voltak, az ébredést a Lélek adta.

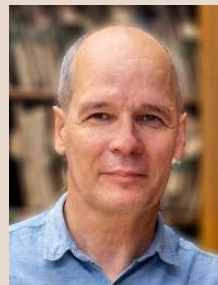
Feladatunkat ma is el kell végeznünk, egyházunkat és gyülekezetünket minél jobb állapotban kell tartanunk, de legfontosabb reménységünk ma is csak a Lélek munkája lehet.

Lutheránia kirándulás az 1910-es években

**KERTÉSZ
BOTOND**

történész

Belmissziói tanfolyamzárás,
Fót, 1950

Egy ateista kozmológus reménysége

Miben reménykedsz, testvérem?! Abban, hogy haláloed után majd utódaidban élsz tovább? Hogy haláloed után majd emlékeznek rád mások? De meddig? Néhány generáció, és már legfeljebb családfa-levelek lehetünk, de senki sem emlékszik ránk! Feltételezem, ilyesmik is járhattak a fiatal ateista kozmológus, *Frank Jennings Tipler* fejében. Teljes erővel vetette bele magát a világ eredetének kérdéseibe, miközben a jelek szerint arra is kíváncsi volt, miért ilyen a világunk. Talán célt is keresett. Esetleg már ekkor igyekezett valami reményt megragadni saját maga számára. Milyen reménysége is lehet egy ateista fizikusnak, még ha speciálisan a kozmológia területén munkálkodik is?

Reménysugarak lehetnek az ún. antropikus kozmológiai elvek, amelyek szerint a világegyetemben valami módon egyfajta célirányosság érvényesül az ember felé. *John David Barrow*-val egyenesen odáig élezték ki a dolgokat, hogy megfogalmazták: az élet mint intelligens információfeldolgozás szükségszerűen meg kell jelenjen az Univerzumban (fizikai folyamatok következtében), ezután pedig soha nem szűnhet meg. Ám ő még ennél is messzebbre ment – egészen a világ végéig, az ún. Ómega-pontig, amely nem kevesebbet, mint a halhatatlanság reményét nyújtja. Igen merész egy reménység ez! Mire alapozta? Kizárólag fizikai feltevésekre.

Kozmológusként azonban tudta, hogy ehhez a végső, világegyetemnyi igényhez igencsak keskeny ösvény vezet. Na, nem a Jézus által emlegetett (Mt 7,14), hanem a kozmológiai folyamatokat meghatározó

paraméterek igen szűk lehetőségek közötti egybeesésének ösvénye. Sebaj! Az ehhez szükséges elméleti alapok megalkotásával jutott el az ún. Ómega-pont elméletéhez – ezáltal pedig elérhetővé vált a halhatatlanság reménysége. Mindezt *A halhatatlanság fizikája* című könyvében mutatta be.

A fizika és a számítástudomány révén hihetetlen perspektívát tárt fel. Ez a furcsa reménység aztán lassacskán lelkében is változásokat idézett elő. Ateizmusa is olvadni kezdett ezen a hőfokon, és eltűnt előle a fosztóképző: teistává lett. Mi több, állítása

Isten tényleg „emberarcú univerzumot” teremtett, amelybe eljött az Emberfia is.

szerint elmélete leginkább a keresztyéniséggel áll összhangban. Úgy is mondhatnánk, hogy majdnem keresztyénné lett, mint Agrippa király Pál beszéde hatására (ApCsel 26,28). Megkötik még elméjét a Szentírás bizonyos történelmi és kritikai problémái, ezért nem tud mindent elfogadni benne szó szerint, emiatt nem is tartja magát formális, valamely felekezethez tartozó keresztyénnek – így mondhatjuk, hogy csak majdnem keresztyénné lett.

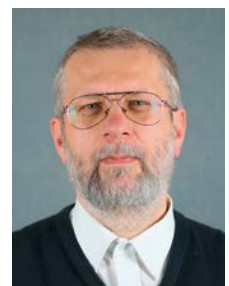
Mindemellett például Jézus feltámadása és újszövetségi csodái sem okoznak neki gondot, elmélete magyarázatot is ad ezekre, mi több, a feltámadás kulcsszerepet tölt be ebben. (Még olyan kivételes római katolikus dogmákra is, mint Mária mennybemenetele, ad fizikai alapon magyarázatot.) Mindezt *A keresztyénység fizikája* című művében

fejt ki. Reménye, hogy miközben világunk az Ómega-ponthoz tart, a fizika törvényei révén (egyfajta számítástechnikai szimuláció módján) mindenki, aki valaha létezett, életre kel, és örökké él. Ahhoz azonban, hogy e végcélnak megfelelően alakuljon az Univerzum története, szükség van arra, hogy az emberiség betöltse a világegyetemet (sajátos univerzális kultúrparancs lehet ez, ld. 1Móz 1,28), és beavatkozzon azon ismeretek által, amelyeket éppen Jézus feltámadásából meríthet.

Mit gondoljunk egy ilyen reménységről? Valóban nagy áldás, hogy antropikus világban élünk, ám azt is tudhatjuk, hogy ennek háttérében az áll, hogy Isten tényleg „emberarcú univerzumot” teremtett, amelybe eljött az Emberfia is. Nem szimulációs folyamatok révén és nem nekünk kell gondoskodnunk róla, nem saját közbenjárásunkkal kisegítve kell elérnünk az örök életet, hanem azt már Megváltónk elkészítette (Jn 14,2) számunkra: „Isten kegyelmi ajándéka [pedig] az örök élet Krisztus Jézusban, a mi Urunkban” (Róm 6,23b).

Ez az utolsó puzzle-darab szükséges ahhoz, hogy az agrippai majdnem keresztyéniségtől, a kozmológus fizikai reménységétől eljussunk a krisztusi reménységre.

SZAKÁCS TAMÁS

„Ez egy nagyon boldogító harc”

Fülöp József, a kecskeméti Ciróka Bábszínház színésze gyerek- és fiatalkora szép és fájdalmas tapasztalatai, útkeresése után tette le végül Jézus kezébe az életét.

Milyen családban nevelkedtél?

A szüleim már úgy ismerkedtek meg, hogy anyukám tudta, hogy édesapám nem fog sokáig élni egy örökölt vesebetegség miatt. Édesanyám nővérként látta, hogy hogyan alakul a sorsa a hasonló betegséggel küzdőknek.

Ötéves voltam, amikor apukám meghalt. Édesanyám ekkor nyúlt az alkoholhoz. Előfordult, hogy nem tudott értem jönni az óvodába. Akkor valaki hazavitt, vagy hazamentem, ő ott feküdt a földön, és gyerekként próbáltam megoldani a helyzetet. Kiöntöttem az italait, eldugtam a gyógyszerit, küzdöttem, ahogy tudtam.

Tudtad tisztelni, szeretni édesanyádat mindentől függetlenül?

Igen, nagyon-nagyon szerettem, és mindig éreztem a szeretetét. Egy csodálatos, melegszívű ember volt, kívül-belül gyönyörű asszony, aki küzdött az alkohollal. Mindent megtett, volt elvonókúrán, de legyőzte őt ez a szenvedély.

Tizenkét éves voltam, amikor az ő szervezete is felmondta a szolgálatot, megállt a szíve. Ekkor anyukám hűgához kerültem, aki a férjével és a gyermekükkel élt. Nehéz volt a családi életük, de ebben a helyzetben is befogadtak engem. Neveletlen gyerek voltam, inkább utcagyerek, akivel extra nehéz dolguk volt. Elkezdődött egy hosszú, küzdelmes összeszokás, aminek aztán szeretet lett a vége.

Miért vagy a leghálásabb nekik?

A gondoskodásért, és hogy erejükön felül küzdöttek értem. Hogy megőrizték nekem az ingatlant, amiben anyukámmal laktunk, tanítottak. Mondta anyukám – mert most már így hívom –, hogy az elején nem tudott szeretni, csak sajnált, de most már nagyon jó a kapcsolatunk. Büszke rám, és örül, hogy ő is része annak, ahová eljutottam. Én pedig hálás vagyok, hogy nem kallódtam el, nem kerültem intézetbe, és Sárospatakon járhattam a református gimnáziumba.

Milyen volt Sárospatakon a diákéleted, kik hatottak rád?

A beilleszkedés nem volt könnyű, mi, kamasz fiúk, sokat bántottuk egymást, de igyekeztem tanulni és a tanárok felé is megfelelni. Sokat hallottam ott az Úrról, jóllehet akkor azt gondoltam, hogy vagy rossz az Isten, vagy nincs is. Azért mégis érték impulzusok a vallásán, a teológusokon keresztül. A Szentlélek kezdte elhelyezni a „szent robbanóanyagot” a lelkemben, amit később be is gyűjtött.

Próbáltam lavírozni a jófiú és rosszfiú lét között. Egy alkalommal egy társam megkínált marihuánával. Úgy éreztem, hogy szabad vagyok, leomlik egy fal, amit anyám halála óta építettem a szívem köré. Aztán pár hónap után jött a depresszió, amit addig nem ismertem. Romlott a tanulmányi eredményem, félttem az emberektől, holott korábban a szeretet keresése jellemzett.

Ekkor indult el a színjátszókör, amit az igazgató szervezett. József és a testvérei történetét vittük színpadra. A próbákon a társaim beszámoltak az istenhitükről, ami hatással volt rám. Mire bemutattuk a darabot, már hittem Istenben. Jézus még nem volt fontos akkor. Ahogy vége lett a színjátszásnak, elszállt ez az élmény. Visszatért a depresszió, de már nem mertem kábítószerhez nyúlni, mert félttem Istentől. Egy hullámvasúthoz hasonlított ez az időszak.

És még nem érkezett el a feloldás, hanem újabb hullámvölgyekhez érkezted...

Nagy nehezen leérettségiztem, és felvettek egyetemre, fizika szakra. Közben szenvedtem a magánytól. A nyár folyamán arra jutottam, hogy most már bármibe belemegyek, csak ne legyek ilyen távol az emberektől. Ennek az lett az eredménye, hogy keményen elkezdtem zülleni az egyetemen. A kábítószer, az ital szinte mindennap jelen volt az életemben.

A vizsgákat sem tudtam letenni. Egyre kevésbé láttam lehetőséget arra, hogy családom, munkám legyen. Tékozló fiúként a disznók vályújánál voltam már, ez volt mindennek a legalja. Nem tudom, honnan jött a készlet, de egyik este Jézushoz kiáltottam: Ha vagy, és tudsz segíteni, akkor segíts!

Halasztottam az egyetemen, Budapestre költöztem. Alkalmi munkákat kerestem, és egy színjátszókört – ahhoz kötődött az első istenélményem –; az érdekelt egyedül. Kiderült a kör vezetőjéről, hogy ő hívó. Kiáltottam Jézushoz, és ő szembejött velem egy olyan ember lényében, aki akkor a leginkább közel tudott érni a lelkemhez. Elhívott a református gyülekezetükbe Pasarétre. Ott úgy éreztem, hogy hozzám szól az ige, amit korábban sokszor untam.

Hinni kezdtem Isten szeretetében. Kerestem egy ifit, ahol ismét hatások értek. Egy evangélikus teológus, író, Ole Hallesby könyve ke-

rült a kezembe: *Hogyan lettem hívő keresztény* volt a címe. A szerző vívódásaiban is magamra ismertem, és ő kiemelten beszélt az életünk Istennek való átadásáról azért, mert Jézus értünk halt meg, és őt elfogadhatjuk.

Akkor ott álltam Jézus előtt, és átadtam neki az életemet. Úgy éreztem, hogy valami ismeretlenbe ugrok, de megkaptam hozzá a bátorságot. Amit akkor azonnal tapasztaltam, az az eddigi életemet végigkísérő magányom megszűnése volt. A megtérésem utáni nagyobb mélységeim ellenére is tudom, hogy már Istené vagyok.

Honnan tudtad, hogy merre tovább, hogyan élj ezután?

Voltak az ifimben, akik angyalként álltak mellettem, de továbbra is ide-oda csapódtam a világ és Isten között. Felvettek egy színészképző stúdióba, ahol elért a „büféélet”, a színházi hatás. Még mindig nem szabadultam meg teljesen a kábítószerrel sem. Sokféle módon nyúlt utánam az ördög. Jellemzően újra meg újra elcsatangoltam, és amikor már jól összemocskolódtam, visszatértem, és megnyugodtam, hogy „Istenem, de jó, hogy nem mondtál le rólam!”

Akkoriban költöztem össze egy lánnyal. Közben jártam Cseri Kálmán gyülekezetébe, Pasarétre, olvastam is az igehirdetéseit, és evangelizációkra is jártam. Az ige folyamatosan figyelmeztetett, hogy nem jó a „felemás iga”. Megindult bennem egy belső tusakodás. A lány eljött velem a templomba, de az ott hallottak nem érintették meg.

Aztán egy nyaralásunkon fordulóponthoz érkeztem a hitemben. Egyszerre rajongtam a lányért, közben pedig reggelente elvonultan olvastam az ígét és Cseri Kálmán tizparancsolat-magyarázatát. Kióntottam a szívemet Istennek, imádkoztam, hogy vagy térjen meg a barátnóm is, vagy tudjuk egymást elengedni. Szerettem volna a kábítószerrel is végérvényesen megszabadulni. A harmadik vágyam az volt – ebben hittem egyébként a legkevésbé –, hogy mindennap találkozhatnék az Úrral. Mert nagy élmény volt átélni, hogy időnként mocskosan, bűnösen átölel, de én vágytam erre mindennap.

És ott megtörtént mind a három. Békességgel elengedtem ezt a lányt, megszabadultam a kábítószerrel, és az Úr bejött a szívembe ezek helyére.

Fotók: Erdész Zoltán

Még mindig hirtelennek érezhető a szabadulásod...

Amikor valaki leteszi a cigarettát, azt is megelőzi egy hosszabb agónia. Ebben a kapcsolatban az elengedés a folyamat vége volt. A kábítószerrel már öt éve küzdöttem, és amikor ez az intenzív istenélmény ért, rávilágított arra, hogy ez is elfoglalja a szívem egy részét, amit használhatna az Úr.

A szabadítás mindnyájunk számára készen áll, de az titok, csoda, hogy mikor jön el. Egy pillanat is lehet, amikor megadatik a hit: megérezem, hogy Isten nagyobb a szívemnél, és ő leszakítja a láncokat.

Már hívő feleségeddel élsz, négy gyermeketek van, egy megbecsült szintársulat tagja vagy. Olyan múlttal, ami mögötted van, hogyan lehet megérkezni a „jó hívő család” hétköznapijaiba?

A Bibliának a kijelentése: „csalárdabb a szív mindennél” (Jer 17,9) nagyon kemény és kijózanító. Az óember bennünk van, és nem akarja Istent, de bennünk van az új ember is, aki órá vágyik. A kettő harca nem szűnik meg.

Sok szépet el lehet mondani az életemről, de az Úr látja a szívemet. Ő látja az őszinte pillanatokat, amikor nem úgy nézek a másik emberre, hogy kell tőle valami, vagy nem irigykedem, nem ítélek. De látja a rosszat is.

Nincs különbség köztem és egy másik, akár hitetlen ember között. A különbség maga Krisztus, és az ő tisztasága, az ő dicsősége. Ha nem nézek rá, nem adok neki teret, akkor vajmi kevés látszik belőle az életemben. Ez harc, de egy nagyon boldogító harc. Ha valamiért, akkor ezért érdemes élni!

ERDÉSNÉ
KÁRPÁTI
JUDIT

Meghallgatható honlapunkon a misszio.lutheran.hu Rádió menüpontja alatt.

Reménykedhetünk, Isten jelen van a világban

Mi a botránkozás?

Botránkozás az, amikor valaki olyasmit mond vagy tesz, amivel megront akár Isten, akár az emberek iránti reményt és véleményt; és kétféle van, aktív, azaz tevőleges, amit másokkal művelek én, és passzív, azaz szenvedőleges, amit én szenvedek el másoktól.

Remény

Mindaz, ami az egész világon történik, reményből történik. A földműves nem vetné el a magot, ha nem remélné, hogy az kikel és szárba szökken. A legényember nem nősülne meg, ha nem remélné, hogy az asszony gyermekeket szül majd neki. A kereskedő és a napszámos nem dolgozna, ha nem remélné és várna ebből nyereséget és munkabért. Mennyivel inkább ösztökél bennünket a remény az örök életre!

A hit és a remény közti különbség

A hit és a remény annyiban különbözõ, hogy a hit így beszél: „Hiszek a halottak feltámadásában ítéletnapkor.” Ezt hallván, így szól a remény: „Ejtsze, ha ez igaz, akkor tegyük föl rá mindenünket, amink csak van, és tûrjünk el érte mindent, amit csak bírunk, ha utána oly nagy urak leszünk!”

Minden helyreáll és megújodik a túlvilágon

Amikor Luther doktort megkérdezték, vajon a túlvilágon és a mennyországban lesznek-e kutyák és egyéb állatok, õ így felelt: Hogyne, persze, hiszen a föld sem lesz üres, meddõ pusztaság, minekutána Szent Péter az ítélet napját mindenek helyreállítása napjának nevezi, amikor az ég és a föld megváltozik (ApCsel 15,16), vagy ahogy máshol egyértelmûbben mondja: Isten új földet és új eget teremt (2Pt 3,13), így tehát új ebecskét és kutyuskát is fog teremteni, akiknek a bőre aranyból lesz, és a szõrük vagy csimbókjuk csupa drágakõ. És akkor egyik állat sem falja fel a másikat; a kígyók, varangyok és más hasonló mérges állatok pedig, melyek az eredendõ bûn miatt ezen a világon mérgezõek és ártalmasak, amott nemcsak ártalmatlanok, hanem kedvesek, bájosak és kellemesek is lesznek, úgyhogy játszadozni fogunk velük (Ézs 11,8).

De hát mi az oka annak, hogy nem hisszük Isten szavát, holott minden olyan dolog, amirõl a Szentírás beszél, megtörtént és beteljesült, kivéve ezt a szövegrészt a holtak feltámadásáról? Az eredendõ bûn miatt van így, az ennek az okozója. Ítéletnapkor az istentelenség és

kárhozottak a föld alatt lesznek, és valamelyest látni fogják a kiválasztottak és üdvözültek nagy örömét és dicsõségét, ettõl pedig még kevesebben gyõtrõdnek és kínlódnak majd.

Ha Urunk Istenünk már ezt a mulandó, idõleges országot is, vagyis az eget és a földet és mindazt, ami benne foglaltatik, ilyen szépre teremtette, mennyivel szebbnek alkothatja majd azt az el nem enyészõ örök országot!

Habár az eredendõ bûn miatt azt érdemeltük, hogy ártson az embernek úgyszólván minden állat, úgy mint farkas, medve, kígyók, gyíkok stb., de az irgalmas szívû Isten ezt a terhet és büntetést odáig enyhítette, hogy nagyobb számban él olyan állat, amely hasznunkra van és szolgál bennünket, mint amelyik árt nekünk. Így tehát több a juh és a bárány, mint a farkas; több a rák, mint a skorpió; több a hal, mint a kígyó; több a búza és a rozs, mint a gaz és a gyom; több a gyógyfû, mint a csalán; több az ökör, mint az oroszlán; több a tehén, mint a medve; több a nyúl, mint a róka; több a tyúk, a kacska és a liba, mint a keselyû, a holló és más kártékony madár.

Forrás: Luther válogatott mûvei 8. – Asztali beszélgetések

Ki vigasztal minket Krisztus távozása után?

Az Úr így folytatja: „Hallottátok, hogy én megmondtam nektek: elmegyek, és visszajövök hozzátok. Ha szeretnétek engem, örülnétek, hogy elmegyek az Atyához, mert az Atya nagyobb nálam.” (Jn 14,28)

János olyan evangélista, akinek a magyarázatához valaki másra volna szükség, nem pedig rám. Neki magának kellene az igét hirdetnie! Ám mivel nekem jutott e feladat, meg akarom kísérelni a magyarázatot.

Jézus azt mondja: „Megmondtam nektek, hogy az Atyához megyek, és joggal örülnötök kellene ennek.” De miért is? „Mert az Atya nagyobb nálam.” Mily homályos szavak ezek az értelem számára, és mégis mily végtelenül egyszerűek!

Mindez azért hangzik el, mert János túláradóan erősíteni és vigasztalni akarja a keresztyéneket. Szükségük is van a vigaszra, hiszen olyan ez a világ, hogy azok, akik szeretik Krisztust, és meg akarják tartani igéjét, sosem lelhetnek békére és nyugalomra. Bizonyára nehéz nekik, hogy Krisztus elmegy, és magukra hagyja őket. Valószínűleg megérezték, hogy elment, ám azt nem érzik, amit ígér, hogy „és visszajövök”. Nem volt túl vigasztaló igehirdetés számukra az, hogy „elmegyek tőletek”, hiszen szétszéledtek, és meg is bostráncokoztak.

Ám Krisztus így folytatja: „Annak azonban vigasztalnia kell benneteket, hogy azt mondom: Elmegyek az Atyához.” Hogyan lehetséges ez? A válasz: ha szeretik őt. Korábban így szólt Krisztus: „Szerettek engem, és megtartjátok az ígémet” (Jn 14,23). Itt azt mondja: „ha szeretnétek engem”. Vagyis nem szeretik őt a tanítványok, és mégis szeretik. Részben igen, részben nem. Gyengék még a hitben.

Ahogy velük is megtörtént ez a dolog, úgy minden keresztyénre érvényes: „Elmegyek, és visszatérek. A távozás fájdalmat okoz. Ám ez a távozás joggal vigasztalhatja titeket, mert a távozásom van leginkább a javatokra.” Aki tud hinni ebben, annak minden bizalma erre épül. Most, hogy az Úr elmegy, nyomorúság, bűn és halál az osztályrészük.

Nem átlagos búcsú az, ahogy egy ilyen ember távozik, hiszen ez azt

jelenti, hogy az apostolok minden szempontból elhagyatnak. „De jól tudom – mondja Krisztus –, úgy kell lennie, hogy azt higgyétek, mindennek vége. Ám nem ez fog történni. Vigasztalásul mondom nektek, hogy visszatérek.” Ha csupán elmenne, és nem térne vissza, akkor egyetlen embernek sem szabadna hinnie benne.

Ahogy akkoriban elhagyta a tanítványokat, úgy hagy el minket most is újra meg újra, és ez a távozás nekünk is, éppen úgy, ahogy az aposto-

„Ha alaposabban megvizsgáljátok a dolgot, akkor jó okkal örvendeznetek kellene, és boldogságos szívvel kellene gondolnotok e szavakra!” Akkor bebizonyíthatnánk, hogy eléggé szeretjük-e Krisztust, mivel ez a lényeg: „Ha valaki szeret engem, [...] azt az én Atyám is szeretni fogja, és elmegyünk hozzá, és szállást készítünk magunknak nála.” (Jn 14,23)

Így fel merjük tenni erre, kockáztatni merjük az életünket és javainkat, mert Krisztus által ilyen nagy di-

Fotók: Szeverényi János

lokna, fájdalmat okoz. Mégis elmegy, és már nem is látjuk, nagy veszedelemben hagyva minket, komoly lelki kínok között; sőt egyenesen cserben hagy, mely ellen olyannyira prédikál. Ami itt marad, az csak nyomorúság és szükség. Ezt kellett átérezniük az apostoloknak és a vértanúknak, sőt az összes igaz életű embernek; már csak azt veszik észre, hogy a keresztyének szétszélednek: nincs is ennél nyomortalibb nép a földön.

Ám amennyire igaz az, amikor Krisztus azt mondja: „Elmegyek”, ahogy maguk is érezhetik, épp olyan igaz a másik rész is, amit viszont nem éreznek: „és visszajövök hozzátok”.

csőséget nyerünk, és érvényes lesz ránk az, amiről Pál apostol beszél: „Minden nyomorúságunk ellenére csordultig vagyok örömmel.” (2Kor 7,4) És: „a reménységben örvendezők” (Róm 12,12).

Az emberi bölcsesség és bátorság itt már nem segít többé, Krisztus mégis így tanítja a tanítványokat: „Ez nem oly szomorúság – mondja –, melyben örökre meg kellene rekednetek, hiszen visszatérek hozzátok.”

Részlet Luther Márton prédikációsorozatából, Wittenberg 1529. május 16–17. – Jn 14,23–31 (Luther válogatott művei 6. – Prédikációk)

Üdvösségünk reménysége Jézus Krisztusban van

Jézus várni fog

Több mint húsz éve, hogy húgom férjénél gyomorrákot diagnosztizáltak. Negyvenhét éves volt. A szűk és a nagycsalád csak Istennél és Istennél tudta mindezt feldolgozni. Döbbenetes volt látni először nekünk, majd a gyülekezetének, miként formálja át Isten a teljes elfogadásig sógorom életét, gondolkodását. Először a kétségbeesést, majd a félelmet, később pedig e világhoz való kötődését, ragaszkodását vette el az Úr. Fél év alatt egy olyan lelki embert formált belőle, aki végül kész volt a nagy útra, a találkozásra.

Látva ezt az igazi metamorfózist, akkori lelkészem felkérte egy bizonyágtételre a gyülekezet előtt. Sógorom egyik istentiszteleten a záró oltári szolgálat idején ment ki a gyülekezet elé. Akkor már negyven kilót fogyott, mindenki hétről hétre látta sorvadását. Egy pissenés sem hallatszott, amikor megszólalt. Bizonyágtétele talán négy-öt perc volt. **Arról szólt, hogy tudja, hova megy, és azt is, hogy Jézus várja.** Kérte a jelenlévőket, hogy mindig legyenek készek. Egyszerű szavakkal, pátosz, különösebb érzelmek, hangulati elemek nélkül szólt. Semmi elkeseredés nem látszott rajta. Szólt az, aki földöntúli békeséget kapott.

A gyülekezet megrendülve hallgatta. Így tudott felhasználni egy elmenőben lévőnt az Úr a maradék erősítésére.

Az *Evangélikus Élet* hetilapban – emlékezve bizonyágtételére is – a folytatásban olvasható búcsúztató jelent meg róla.

Bagatell

Még nem ébredt fel az altatásból. Az ágya mellett felesége az operáló orvossal és annak orvos feleségével halkán beszélgetnek. Szomorú a kérdés-felelet közöttük az eredménytelen több hónapos kemoterápiáról, a kiterjedt áttétről és a valószínűsíthető hátralévő időről. Felkészült már, ezért mindent meg kell tudnia, érvelt felesége könnyes szemmel.

Ébrednek. Lassan nyitja ki szemeit. Tekintete tiszta, zavaroságnak nyoma sincs. Lassan indul a beszélgetés a műtétről és az állapotáról. Ami a takaró alól kilátszik belőle, az szavak nélkül is kérdez. „Tudod, – mondja a felesége – emberileg, orvosilag nincs remény, de ahogy eddig is, ezután is az Úr kezében vagy, vagyunk, és ez mindennél több.” Rövid ideig nagy csönd lett a kórteremben. Csak a betegszomszéd újságjának zizegését hallani. Szemével az orvos házaspárra és feleségére néz, és tagoltan megszólal: **„Tudjátok, ha az embert az út végén Jézus várja, akkor minden bagatellé válik”.**

Ettől kezdve a következő napokban és hetekben betegágya missziói és evangelizációs központtá válik. Akik meglátogatják, a feltámadott Jézus Krisztus kisugárzásával találkoznak. Emberlétének néhány négyzetméterre összeszűkült tere a békeség szigete. A hajszoltak, szomorúak, reményt vesztek, elfásultak zarándokhelye. Mindenki kap, mert benne a Lélek kifogyhatatlan. Mindenki kap, de nem tőle, hanem rajta keresztül a bűnbánatra bűnbocsánattal válaszoló és örök életet adó Mennyei Gazdánktól.

Temetésén a gyülekezet az *Evangélikus énekeskönyv* 560. énekét énekelte, amelynek refrénje: „az út végén Jézus fog várni”. (Átszerkesztett részlet Garádi Péter *Kép és kerete* című könyvéből)

Jézus eléje jön

Egyik ökumenikus bibliakörünkben kétlaki tagunk is volt. A téli félévben otthon, Svájcban élt, nyáron pedig itthon, Badacsonyban. A kis evangélikus szórványközösségünknek is tagja volt. Távollétében minden bibliaórai anyagot megkapott elektronikus úton, és örömmel olvasta. Amikor nem volt itthon, levélben és telefonon tartottuk vele a kapcsolatot.

Egyszer már kigyógyult a rákból, majd tizenév után betegsége újrakezdődött. Két év nem könnyű időszak következett Svájcban. Amikor már nem lehetett otthon ápolni, egy erre alkalmas intézetbe került. Az agydaganat ellenére tudata szinte végig tiszta maradt. Idén júliusban halt meg. A szomorú hírről családjának tagjai értesítettek bennünket. Elmondták az utolsó heteinek történetét.

A szobában, ahol feküdt, az ágy szemben volt az ajtóval. Egyik nap az őt meglátogató szeretteinek a következőket mondta: „Már várom, hogy kinyíljon az ajtó, és belépjen rajta Jézus, mert tudom, elém fog jönni.”

Jézus várni fog, Jézus elénk jön. Ne kérdezzük: Melyik az igazság? Mind a kettő. Mert Jézus úgy vár, hogy elénk jön. Eljőve vár. Azért vár, mert már eljött és győzött bűn és halál felett. Ezért mind a kettő magában hordozza az üdvösség reménységét. Ennek pedig alapja: „Ezért is szenvedem ezeket, de nem szégyellem, mert tudom, kibem hiszek, és meg vagyok győződve, hogy neki van hatalma arra, hogy a rám bízott kincset megőrizze arra a napra.” (2Tim 1,12) Továbbá: „Mert én tudom, hogy az én megváltóm él, és utoljára porom felett megáll.” (Jób 19,25; Károli-fordítás)

Eljövök hamar

Isten Jézus Krisztusban hozta el az üdvösséget minden ember számára. Ez az egyes ember számára akkor teljesedik ki, amikor a remény ideje már mögöttünk lesz. Jézus kétezer évvel ezelőtt eljött, ma is jön, és el fog jönni az idők végén.

A filadelfiai gyülekezetnek pedig ezt mondta: „Eljövök hamar” (Jel 3,11a). Számunkra inkább úgy tűnik, mintha nem hamar, hanem soká, és nem gyorsan, hanem késlekedve jönne el az Úr. A kételkedők hozzá is teszik: Ha egyáltalán eljön, mert, ha eddig nem jött el, akkor már nem is fog.

Az eredeti görög szövegben ezt olvashatjuk: ἔρχομαι ταχύ, aminek magyar jelentése jön, megy, hamar, gyorsan, idejében. Még három helyen olvashatjuk a ταχύ-t az Újszövetségben, ahol a „hamar”-t idejében szóval fordították. Igénket tehát magyar nyelven így is vissza lehet adni: „Eljövök idejében”.

Erre figyeljünk, hogy eljön idejében, az ő időszámítása szerint. Eljön a történelem végén, de eljön az egyes ember életében. Nem csak úgy, ahogy láthattuk: „Várom már, hogy kinyíljon az ajtó és Jézus belépjen rajta és értem jöjjön.” Így is, de addig is, most is beléphet, sőt be akar lépni az életedbe, életembe. De eljöhet az egyház és eljöhet egy gyülekezet életében is akár itéletével, akár megújító kegyelmével.

Bizonyosság vagy remény az üdvösségre? Mind a kettő! Bizonyos, hogy Jézus Krisztus helyet készített mindnyájunknak. Reménység pedig, hogy színről színre látni fogjuk őt. Ne gondoljuk, hogy a reménység alacsonyabb rendű, mint a bizonyosság. A reménységet nem kell szégyellni, hogy csak az, mert „a reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5).

GARÁDI
PÉTER

Imádkozzunk!

Uram, Istenem, én reményem, hallgass meg engem! Ne engedd, hogy belefáradjak keresésedbe! Adj erőt, hogy mindig és mindenütt arcod látására törekedjem. Önts belém reményt, hogy minden lépéssel közelebb kerüljek hozzád. Te ismered erőmet és gyengeségemet, őrizd az egyiket, s gyógyítsd a másikat! Te juss eszembe mindenütt, szeretnék megismerni és szeretni Téged! (Szent Ágoston)

Adjunk hálát

- Urunk állandó jelenléteért, hogy bízhatunk abban, hogy akkor is tud rólunk, amikor reménytelennek érezzük a helyzetünket és nem érezzük közelségét;
- a „mindennapi kenyérért”, hogy Istenünk naponként gondoskodik mindarról, amire szükségünk van;
- mert Urunk minden imádságot meghallgat, de nem teljesít minden kérést;
- hogy minden döntése a javunkat szolgálja!

Kérjük bizalommal...

- Isten vezetését a különböző élethelyzetekben, krízisekben;
- hitünk megerősítését, hogy reménységgel tekintsünk a jövőbe;
- hogy ne a negatív érzések hatalmasodjanak el rajtunk, amikor bolygónk, országunk, vagy gyermekeink jövőjére gondolunk a napi híreket hallva;
- hogy családjaink, gyülekezeti közösségeink erősödjének hitben, reménységben Isten életet adó ígében keresztül!

Fotó: Becsianszki Judit

Ha szeretjük Istent, bármit hoz az élet, valahogy a javunkra lesz?

„Azt pedig tudjuk, hogy akik Istent szeretik, azoknak minden javukra szolgál, azoknak, akiket örök elhatározása szerint elhívott.” (Róm 8,28)

Ezt a mondatot általában a gondviselésre, rossz élethelyzetek jó élethelyzetté válására alkalmazzák. Ha Istent szeretjük, bármit hoz az élet, a dolgok valahogy mindig összeállnak a javunkra: vagy eleve minden a javunkat szolgálja, vagy előbb-utóbb minden a javunkra lesz, vagy végül Isten minden rosszból kihoz valami jót.

Van, aki tényleg így éli meg: ha az ember szereti Istent, előbb-utóbb minden klappol. Másvalakit azonban – bár ő is szereti Istent – egész életére kiható tragédia, maradandó sérülés vagy jóvátehetetlen kár ér. Ilyenkor merül fel a kérdés, hogy ez mitől lenne a javára? Vagy csak nem szeretete eléggé az Istent?

A szöveg fordításai között jelentős eltérések lehetnek. Vajon mi áll az eredetiben, és miről szól Pál apostol gondolatmenete? Nyelvtanilag lehetséges fordítások: „Tudjuk ugyanis, hogy az Istent szeretőknek minden dolog együttműködik (szünergein) a javukra”, vagy „az Istent szeretőkkel [az Isten] minden dolgot illetően együttműködik a javukra, azokkal, akik szándék(a) szerint elhívtak...” A mondat értelmezése során arra a kérdésre keressük a választ, hogy kik vagy mik működnek együtt? A dolgok egymással, a dolgok az Istent szeretőkkel, Isten a dolgokkal, vagy Isten az öt szeretőkkel?

Nem szabad tehát figyelmen kívül hagyni sem Pál szövelezését (a

szün = „együtt” vagy „közösen” tartalmi elemet), sem a megszentelődésről szóló bibliai tanítást, amiben az embernek igenis tudatos, aktív szerep jut (lásd a Róm 6–8. fejezeteit).

A *szünergein* ige újszövetségi előfordulásai mindig hívók és hívók, vagy Isten és hívók, illetve hit és tettek közös munkálkodásáról vagy együttműködéséről szólnak. A *szünergosz* jelentése is mindenhol „munkatárs”, akár ember emberé, akár ember Istené.

Végül kérdés, hogy konkrétan mire vonatkozik a „minden” és a „javunkra” kifejezés? A „mindenben”, vagy „minden dolgot illetően” kifejezést rendszerint a gondviselésre, illetve minden rossz dologra alkalmazzák, ami az embert az életben érheti. Pál apostol azonban a 6–8. fejezetekben végig a hitéleti fejlődésről, a megszentelődésről beszél. Negatív oldalról a bűnökkel való küzdelem és halandó voltunk tudata, a nyomorúságok, üldöztetések, veszedelmek és démoni erők ellenállása jelenik meg, pozitív oldalról azonban a Lélek belső átalakító munkálkodásának szükségszerű hatásai: felszabadulás a bűn, a törvény és az ítélet alól. Az istengyermekség tapasztalata, az egyéni és kozmikus megdicsőülés reménysége, végül a kirtartáshoz szükséges hivatástudat és Isten végső győzelmének tudata.

Istennek és nekünk is van részünk abban, hogy mindazt, ami ér minket, hogyan kezeljük, és milyen hatása lesz

ránk. **Isten nem nélkülünk dolgozik a lényünkben, hanem együttműködik velünk.** Isten szándéka ugyanis nem kevesebb, mint istenképűségünk helyreállítása: „akik egy bizonyos szándékkal vannak elhívva...” – „...hogy Fia képéhez hasonlóvá legyenek...” – „mert akikről (ezt) előre elhatározta, azokat elhívta, akiket elhívott, azokat igazgatta, akiket igazgatta, azokat meg is dicsőítette...” (lásd a 28–30. verseket).

Összefoglalva: nem egyszerűen az életben minket érő dolgoktól kell várnunk, hogy valamiképpen mind a javunkra váljanak, hanem Istentől, aki mindenben velünk együtt munkálkodik a javunkra. Az a „jó” ugyanis, ami az életünkben isteni szándékként megjelent, nem kevesebb, mint az istenképűségünk restaurációja, a Fiú képéhez hasonlóvá válás folyamata. Pál tehát nem mindannak a túléléséről beszél, amit az élet hozhat, hanem mindannak a megéléséről, amit az élet nem hozhatott volna, csak Krisztus evangéliuma.

„Tudjuk ugyanis, hogy azokkal, akik Istent szeretik, mindenben együtt munkálkodik a javukra, azokkal, akik egy bizonyos szándékkal vannak elhívva...”

DR. SZALAI ANDRÁS

Szerkesztett, rövidített változat. A teljes írás a <https://apologia.hu/rom-8-28> linken érhető el.

A fontos semmi

Ha valamiről bármit lehet mondani,
akkor jobb, ha nem is beszélünk róla.
Ilyen a reménység is?

Nem egyszerű a reménységről írni. Azért nem, mert a remény a gondolkodásunkban olyan tág értelmű, hogy nagyon nehéz róla konkrét megállapításokat tenni. Sok szép, de valójában semmitmondó szóvirág szól a reménységről a költészetben, de ugyanilyen, igazából súlytalan közhelyeket ismételtetünk róla a hétköznapiakban is. Miért van ez? Azért, mert a reménység, bár érezzük, hogy valamiért nagyon fontos, de valójában önmagában semmi. Hogyan lehet valami egyszerre fontos és semmi? Ahhoz, hogy ezt az ellentmondást megértsük, meg kell vizsgáljunk, mit jelent a reménység a Szentírásban.

A reményt sokszor a hit vagy a bizalom szinonimájaként kezeljük, pedig nem az. A Biblia mindkettőtől élesen elkülöníti. A hittel szemben nem csupán szakrális jelentésű, sőt, reménykedni Isten akaratával ellentétes dolgokban, célokban is lehet. A teológia éppen ezért alkotta meg a „keresztény reménység” fogalmát, amely a reménység jelentését a szakrális értelemből szűkíti, bár meg kell jegyezni, hogy a Szentírás nem csupán így használja.

A bizalom a reménységgel szemben feltételez a bizalom tárgyával való valamilyen szintű kapcsolatot, míg reménykedni olyanban is lehet, amihez aktuálisan semmi közünk. A hit és a bizalom a Bibliában mindig

aktív és cselekvő, ebből következően jelen idejű fogalom. A reménység ezzel szemben olyan, a jövőben velünk történő pozitív eseményekre való vágyakozás, amelyek megvalósulása lehetséges, de még nem biztos, mert feltételekhez kötött. Ilyen feltétel például az üdvösség esetében a hitben való megmaradás. Emiatt a jelenben megvalósulatlan, jövőben bizonytalan volta miatt írtam a cikk elején, hogy a reménység önmagában még semmi.

A reménység által válok érintetté, az von engem Isten közelébe.

Miért fontos mégis ez a semmi? Azért, mert a reménység által válik konkréttá és személyessé a cél, amit el akarunk érni. Ez a keresztény reménység esetében azt jelenti, hogy a reményben fogalmazódik meg, hogy a krisztusi megváltás számomra is érvényes és elérhető. Személyessé teszi számomra a hit üzenetét, ami így már nem csupán az, hogy *van* üdvösség, hanem az, hogy *én is* üdvözülhetek. A reménység által válok érintetté, az von engem Isten közelébe. Ez a személyes hit alapja, amely nélkül nincsen üdvösség. Ezért nagyon fontos a reménység, miközben önmagában semmit nem ér. Nem maradhat önmagában, mert nem ez üdvözít, hanem a Krisztusban való

hit. Csak akkor van értelme, ha általa az evangélium üzenete megélt hitté és valódi istenkapcsolattá válik.

Hitünk tehát a remény által válik élővé, személyessé, az élő hit pedig a valódi, tettekben is megnyilvánuló Krisztus-követés alapja. **Ezért a reménységet Isten felé fordulásnak, bűnbánatnak, hitnek és változásnak kell követnie.** Egyedül így, a hit kontextusában nyeri el értelmét. Önmagában értelmetlen, haszontalan önbecsapás. Éppen ezért minden alkalommal, amikor keresztényen reménységről beszélünk, a hitről is beszélünk kell. A Szentírás is ezt teszi. A keresztény reménységről – megváltásról, üdvösségről – szóló igeszakaszaink szövegek környezetében, gondolatmenetében mindig ott találjuk a hitet is.

Látható tehát, hogy a keresztény reménység nem valami ködös, semmitmondó fogalom, hanem nagyon is konkrét értelmű. Bizonyosságot ad, hogy a hit ígéretei úgy fognak beteljesedni, hogy abban majd nekünk is részünk, helyünk lesz.

JORSITS
ATTILA

Miért nincs szüksége a keresztyénségnek utópiákra?

Amikor az emberek nem hisznek többé a mennyben, nagy eséllyel utópiákban kezdenek bízni. Ennek két fő oka van. Az egyik könnyen belátható, a másik valamivel összetettebb. Kezdem a nyilvánvalóval.

Az emberiség mélyen vágyik arra, hogy a világegyetemben megjelenjen a boldogság és az igazságosság, de ha nincs Isten és nincs mennyi reménység, akkor a boldog és igazságos világot csakis ő teremtheti meg a maga számára. Ebből a vágyból születnek az utópiák.

A szekularista, aki arról van meggyőződve, hogy csak egy élete van, ez ügyben könnyen türelmetlenné is válik. A szekularizmus az „itt és most” vallása, a vallástalan embernek egyszerűen nincs ideje, hogy az álmai úgy épüljenek nemzedékről nemzedékre, mint egy középkori katedrális. Ő csak az „itt és most” boldog és igazságos társadalmában tud részt venni, egy jövőbeli paradicsomban nem. Ezért ha reményben akar élni, nem engedheti meg magának, hogy lemondjon egy utópia sürgős megvalósításáról.

A második ok közvetettebb. A katedrálisokat építő középkori emberek nemcsak arról voltak meggyőződve, hogy van mennyi dimenzió, hanem arról is, hogy a menny fényében ők bűnösök. A „fényében” szó itt különösen helyénvaló, mert kapcsolatban áll a „dicsőséggel”, amelynek az emberek az evangélium szerint híjával vannak (vö. Róm 3,23).

A mennyi dimenzió egyszerre teszi láthatóvá az ember kicsinységét és azt, hogy valami hiányzik belőle. Valami, amit csak Isten pótolhat. A dicstelen ember olyan, mint egy elem lámpa, amiben nincs elem. De ezt csak akkor tartjuk gondnak, ha

van fogalmunk arról, mi az ember dicsősége, ahogy az elem hiányát is csak akkor vesszük észre, ha tudjuk, mire való egy elem lámpa. A menny valóságának tagadása úgy veszi el az embertől a megdicsőülés lehetőségét, hogy többé nem is vagyunk tudatában annak, mit jelent rá nézve a mennyi dicsőség hiánya, vagyis az, amit a keresztyén teológia *bűnnek* nevez. Ez a másik oka az utópiák születésének. Az ember nem fogja fel a bűn mélységét, ezért elhiszi, hogy képes olyan földi utópia megvalósítására, amely hasonlít valamiféle mennyország ideájához. Sőt, ez lesz az egyetlen reménye.

Az emberi romlottság bagatellizálása és a mennyi reménység hiánya vezet az utópiákhoz, amelyek közül kettőt – a nemzetiszocialista és a nemzetközi szocialista utópiát – nem is olyan régen nekiálltak nagy erővel megvalósítani. Ezek keserű emléke több évtizedre be is fagyasztott minden hasonló törekvést. Az emberiség azonban továbbra is vágyik a boldog és igazságos társadalomra, ezért ha nincs mennyi reménysége, előbb-utóbb megint az utópiák felé fordul. És pontosan ezt látjuk most is.

Korunk posztkeresztyén mozgalmi egyre türelmetlenebbül próbálják elsöpörni az utópiájuk útjában álló akadályokat, és egyre frusztráltabbak, mikor ezekbe az akadályokba ütköznek. Számukra karnyújtásnyira van a boldog és igazságos társadalom, már csak néhány elnyomott osztályt vagy csoportot kell felszabadítani, már csak néhány intézményt kell felszámolni, már csak néhány ország ellen-

állítását kell letörni, és mindjárt itt az új világ. Lehet, hogy a harc nehéz lesz, lehet, hogy lesznek áldozatai, lehet, hogy a jogrendet is fel kell egy időre függeszteni, de nincs visszaút, mert akkor nincs reménység sem.

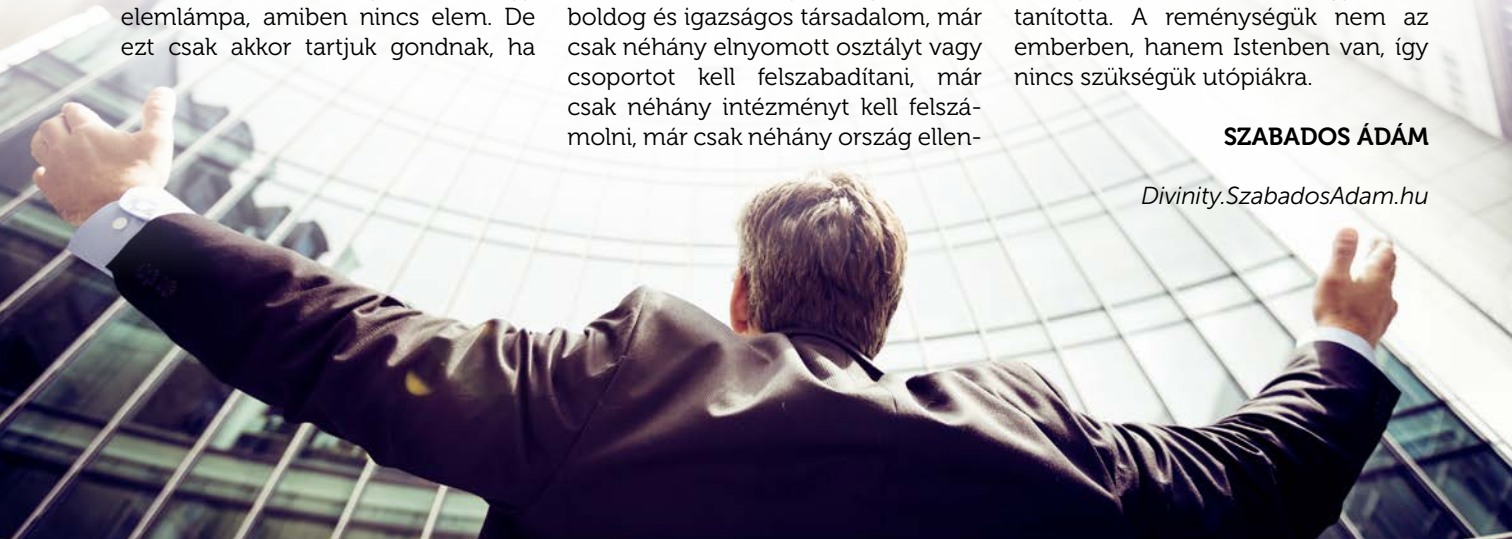
Ha igaz az, hogy az utópiák születésének fő oka a mennyi dimenzió hiánya, akkor könnyebb azt is megértenünk, hogy a keresztyén hit viszont miért nem törekszik emberek által megvalósítandó utópiákra. A keresztyénség tisztában van a bűn természetével, mert a mennyi dicsőség fényében látja az embert. Nem bízik abban, hogy az ember képes a földön megvalósítani az Éden boldogságát, mert tudja, hogy eredetileg is a lázadás miatt üzettünk ki a paradicsomból.

A keresztyének az Isten országát várják. A Messiást, aki első eljövetelekor hordozta a bűneinket, második eljövetelekor pedig ítéletre jön majd el. A keresztyénséget nem lepi meg a gonosz valósága, az emberi szívben is számít rá, és pontosan az eljövendő világba vetett hite miatt fogalmaz meg realiztikus elvárásokat a politika és a társadalmi rend vonatkozásában. A bibliai keresztyénség nem földi paradicsomot, hanem csupán a bűn időleges visszaszorítását és féken tartását várja az államtól, és nem próbálja a gonoszt erőszakkal kigyomlálni az emberek szívéből. Hisz az állam szerepében, de gyökeres változást nem a kard, hanem az evangélium erejétől vár.

Az utópiák földi mennyországot ígérnek, de rendre földi poklot eredményeznek, mert nem ismerik el sem az Isten dicsőségét, sem az emberi szív romlottságát. A keresztyén hit viszont tisztában van mindkettővel, ezért a keresztyének, akik ebben a hitben állnak, elfogadják a jelenlegi intézmények tökéletlenségét, számolnak a gonosz valóságával, és közben buzgón imádkoznak az Isten országa eljöveteleért, ahogy Uruk tanította. A reménységük nem az emberben, hanem Istenben van, így nincs szükségük utópiákra.

SZABADOS ÁDÁM

Divinity.SzabadosAdam.hu

Keresztyén életünk mint „A remény teherautója”

A „Vízember” története

Kenya forró szavannáján, a Tsavo Nemzeti Park közelében élt egy férfi: *Patrick Kilonzo Mwalua*. Őt ma már sokan csak úgy hívják: a Vízember. Honnan kapta a nevét?

Néhány évvel ezelőtt nagy szárazság sújtotta ezt a vidéket. A folyók kiszáradtak, a víznyelők üresen álltak. Az állatok – elefántok, zebbrák, bivalyok – szomjasan, éhesen bolyongtak. Látható volt, hogy ha nem találunk hamarosan vizet, akkor elpusztulnak.

Patrick ezt nem nézte tétlenül. Beült ütött-kopott teherautójába, és vizet kezdett hordani a távoli víztárolókból. Napról napra száz kilométereket vezetett, hogy megtöltsen a kiszáradt medencéket, s tizenegyezer liter vizet szállított naponta az állatoknak.

Az emberek először furcsán néztek: Miért teszi ezt? Miért költi a pénzt vízre az állatoknak? Patrick egyszerűen válaszolt: Ha mi nem segítünk nekik, elpusztulnak. És akkor mi is elveszítjük, ami az életünket gazdagítja.

Hamarosan a világ minden tájáról érkeztek hírek: adományozók, önkéntesek csatlakoztak hozzá.

Patrick a vízszállító járművének „A remény teherautója” nevet adta.

Van-e bennünk remény?

Beszédes ez a név és ez a történet. Patrick teherautója nevében hordozta a reményt; ahol megjelent, ott az állatok élete megváltozott – a halál helyett életben volt részük.

Mindez azért volt igaz, mert a teherautó tartályában volt víz, amiből adhatott. Amikor megérkezett a lestrapált járművével, az állatok odasereglettek hozzá, az elefántok trombitálva köszöntötték, és hálásan ittak a friss vízből.

Ha ez a teherautó ebben a történetben az egyházat, gyülekezeteinket jelképezi, akkor mit kapnak a köré

A bennünk élő reménység meghatározza az életünket, hitünket, gondolkodásunkat.

gyülekező emberek? Örömmel várják az érkezését? Hány templomba járó gyülekezeti tagunknak van tele a reménységtankja, s hányan tudnak ebből élő vizet adni másoknak?

„Legyetek készen mindenkor számot adni mindenkinek, aki számonkéri tőletek a bennetek élő reménységet” (1Pt 3,15b) – írja Péter levelében –, de ez csak akkor valósulhat meg, ha bennünk, magunkban is ott él a reménység.

A bennünk élő reménység meghatározza az életünket, hitünket, gondolkodásunkat. Van ilyen élő reménységünk, vagy csak a felszínes reménykedés jellemző ránk? Ismételtgetjük, hogy: „Remélem, remélem, remélem...; remélem a következő év jobb lesz, kibékülünk, meggyógyulunk...”

Ha csak ennyit teszünk, akkor nincs bennünk igazi reménység, mert ez csak bizonytalan óhaj. „Bárcsak így lenne!... Jó lenne, ha megtörténne...” Mindez alapvetően az ember vágyait fejezi ki, de nem áll biztos alapon.

A keresztyén reménység ennél sokkal több. Nem pusztá vágy, álmódoszás, „csalfa, vak Remény”, hanem biztos alapra: Isten ígéretére, Krisztus feltámadására és a Szentlélek jelenben való munkálkodására épít. Ez a reménység nem attól függ, hogy milyen az élethelyzetem, milyenek az anyagi lehetőségeim, sőt még nem is az én hitemtől, hanem egyedül Isten hűségétől.

Milyen állapotban van életed teherautójának a tartálya? Van benne élő víz, élő reménység, amiből tudsz adni másnak is? A reménység emberét látják benned azok, akikkel életed útján találkozol? Így biztatnak minket Pál apostol szavai: „a reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által” (Róm 5,5).

DEÁK LÁSZLÓ

Reménység a betegágyon

Harmincöt éves volt, amikor megismertem. *Júlia* – nevezzük így – régóta küszködött betegségével. Évek óta járta a kórház különböző osztályait. Jól ismerték őt: természetét, betegségét is. „Véletlenül” találkoztunk, nem hozzá indultam, de valahogyan az ő ágyához érkeztem meg. Mint azt az első látogatásom után megtudtam, az orvosok és a nővérek tisztában voltak velem, ahogyan ő maga is, hogy gyógyíthatatlan a betegsége.

A tehetetlenség tipikusan szorongást keltett bennem: mit tehetnék egyáltalán?! Ő pedig már a „minden mindegy” állapotában volt. Családtagjai ritkán látogatták. Talán elmarta őket maga mellől, vagy félték a betegségétől, vagy csak nem tudták elviselni a tudatot, a látványt, ahogyan a betegség lassan elemészti őt. Szinte mindig is. Elárvultan feküdt ágyában.

Emlékszem a meglepett tekintetére, mikor az ágyához léptem, azután a „de jó, hogy itt van velem” mosolyára. Sok arcon látom ma is. A betegágyon fekvő ember alapérzése a magány. Vannak ugyan körülötte beteg- és sorstársak, orvosok, ápolók, de ők jórészt a betegségével foglalkoznak – nem vele.

Az ágyához lépőben az iránta érdeklődött, a rá kíváncsit, a(z úti)társává lenni akarót látta meg. Ma is azt hiszem, hogy nem engem, hanem sokkal inkább a rajtam keresztül a velem hozzá érkező Urat. Egészen felvillanyozódott, hogy nincs egyedül. **Nem hagyta el az Isten! Ott van vele életének a legmélyén, és a legvégén is.** Valóban: sem magasság, sem mélység... semmi sem választhat el szeretetétől (Róm 8,39).

Sokat mesélt magáról. Mesélt az általa megértett összefüggésekről, a miértekről, a bánatairól és az örömeiről. Nem szégyellt semmit. Őszintén, bátran szólt, mert megtehetette. Amit viszont észrevettem: csak a múltjáról és a jelenéről beszélt. A jövőjéről, az esetleges reménységéről nem tett említést.

Vészesen fogyott a közös időnk. Emlékszem a szorongásomra. Azon gyöttrődtem, hogy hogyan tudnám közel hozni hozzám az Életet, a nagy reménységet: mikor vegyem elő azt a bizonyos „jézusos témát”. Elhatároztam, közvetlenül a negyedik látogatásom előtt, hogy most lesz az az alkalom. Felkészültem, „bemosakodtam”, felfegyverkeztem. Még véletlenül sem a terveim szerint alakult...

Valami csodálatosabb történt.

Már a beszélgetésünk elején megkért, hogy vegyem elő a kistáskájából a Bibliáját, és olvassak fel neki, először a szeretetről.

A meglepettségtől, hogy ismeri a Szentírást, sőt, hogy van „Bibliája”, alig találtam a szavakat, gondolataimat. Aztán valahogyan mégis kapcsoltam: a páli szeretethimnuszt olvastam fel. A nehézkes, ismeretlen fordítás végett itt-ott megakadó szavaimat szelíden folytatta: „ez a kedvenc igeszakaszom”.

„Most a feltámadásról, kérem!” Az 1 Korinthus 15-ből és a Jelenések könyvéből idéztem.

„Most valami békességeset...” A János 14 első része hangzott el, amelyet szintén velem együtt mondott – kívülről.

Az imádságunk egészen felszabadult, égisz ére volt, pedig az volt az első. Éreztem, egész lényét áthatja mindaz, amit hallott, amit ismert –

Ő megmutatja a betegségnél is nagyobbát: önmagát.

amit remélt. Az én lelkemet is „átmos-ta” az a Lélek-ünnep. Sok mindent megtanultam aznap a reménységről.

A betegágy félelmetes hely. Mindenkinek az – a benne fekvőnek és az odalépőnek egyaránt. Egyet jelent az a kiszolgáltatottsággal, gyengeséggel, testi-lelki fájdalommal, és az azokkal együtt járó érzések kavalkádjával, amelyek úrrá lesznek rajtunk.

Hogyan élhet, születhet ott mégis remény? Isten csodája révén.

Ő maga, az Úr lép oda, és lesz társunkká. Hiheted, megértheted, hogy sosem leszel egyedül.

Egész lényedet elfogadja, felvállalja. A félelmeidet, szorongásodat, múltadat, jelenedet is. Nem fél sem tőled, sem a helyzetedtől.

A betegágyban kivétel nélkül ösztört emberek fekszenek, de tudd, hogy nem eldobottak, értéktelenek, elfelejtettek, és legfőképpen: nem büntetettek, hanem kizárólag számontartottak.

Az Úr pontosan tudja, hogy a betegek kiszolgáltatottak. De nem pusztán a betegségüknek, hanem annak, hogy csak a teherre tudnak koncentrálni. Ő megmutatja a betegségnél is nagyobbát: önmagát. Így gyógyít! Meglátatja velünk azt, amire most még vakok vagyunk. („Miért csüggedsz el, lelkem? ... Bizzál Istenben, mert még hálát adok neki az ő szabadditásaért!” – Zsolt 42,6) Ezen keresztül nem (feltétlenül) helyzetmegoldást ad, az egészség egyensúlyának helyrebillentését, hanem sokkal inkább a lélek – és akár ebből fakadóan a test – helyreállítását. Ő az Úr, bármi történik is. Az ő kezében vagyunk.

Isten a reménység Istene. Az igazi reménység csakis benne születik meg, és csakis bele kapaszkodik. Ezért él, ezért élhet. Még a betegágyon is.

Másnap, bár én csuktam le a szemeit, ő már nem volt ott. Bé-kességben ment el, nyitott szívvel, hitem szerint reménységgel – az Életre! Magam is ebbe kapaszkodom.

ESZLÉNYI ÁKOS

kórházlelkész

A reménység dallama a börtöncellában

Élénken emlékszem rá, hogy amikor először voltam börtönben, a cellatársaimat teljesen gúzsba kötötte a reménytelenség. Legtöbbjük hosszú büntetésre ítélt kemény gyilkos és agresszív bűnöző volt. Mások a kivégzésükre vártak. Ezek a férfiak mindennap slágerdallamokat énekeltek együtt, csak hogy saját megszövegezésben. Rendkívül lehangoló énekszövegeik között szerepelt a következő: „A vasrácsok és börtönfalak megölték bennem az álmokat és a reményt – csüggedés bilincseiben élek, örökre elvették tőlem a kinti vi-

lág minden szépségét. Sohasem leszek már szabad.”

Elbúsultam, amikor az ének szavait hallottam. Átírtam a komor melódia szövegét, és egy új dal lett belőle. Elkezdtem énekelni, ők meg bekapcsolódtak: „A vasrácsok és a börtönfalak nem zárhatják el tőlem Isten jelenlétét, ő mindennap velem van. Ami körülvesz, az nem takarhatja el Isten szeretetét és jelenlétét – az ő jóvoltából tejjel és mézzel folyó földön élhetek.”

Ezt az új dalt az összes cellatársam szívesen énekelte, és csügge-

désüket fokozatosan remény váltotta fel, miközben megnyitották szívüket, és elfogadták Jézust Uruknek. Ez példa arra, ahogyan egy keresztény élő víznek folyamait áraszthatja mások életébe.

LIU-CSEN JING

A hitéért bebörtönzött kínai misszionárius

Forrás: Jün testvér (Liu-Csen Jing): Élő víz

Rejtvény

Párosítsuk a bibliai idézeteket a megfelelő igehelyekkel!

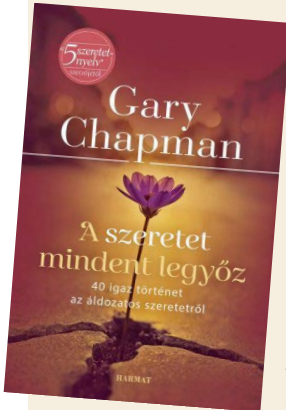
- A. Róm 15,13
- B. Zsid 11,1
- C. Zsolt 31,25
- D. Jer 29,11
- E. 1Pt 1,3
- F. Róm 5,5
- G. Ézs 40,31
- H. 1Kor 13,13
- I. Zsolt 62,6
- J. Zsid 10,23

1. „Mert csak én tudom, mi a tervem veletek – így szól az Úr –: jólétet és nem romlást tervezek, és reményteljes jövő az, amelyet nektek szánok.”
2. „De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el.”
3. „A reménység Istene pedig töltsön be titeket a hitben teljes örömmel és békeséggel, hogy bővüljétek a reménységben a Szentlélek ereje által.”
4. „A hit pedig a remélt dolgokban való bizalom, és a nem látható dolgok léteiről való meggyőződés.”
5. „Most azért megmarad a hit, a remény, a szeretet, e három; ezek közül pedig a legnagyobb a szeretet.”
6. „A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk, mert hű az, aki ígéretet tett.”
7. „Legyetek erősek és bátor szívűek mind, akik az Úrban reménykedtek!”
8. „A reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által.”
9. „Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászült minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre.”
10. „Csak Istennél csendesül el lelkem, tőle kapok reménységet.”

Készítette: Szeverényi Jánosné

A helyes megfejtéseket a szerkesztőség címére várjuk:
Evangelikus Missziói Központ, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Könyvajánló

Gary Chapman:
A szeretet mindent legyőz
 – 40 igaz történet az
 áldozatos szeretetről
 Harmat Kiadó, 2025

A szeretet több annál, mint amit érzünk, a szeretet az, amit teszünk. A szeretet nem jön magától, meg kell küzdeni érte.

A könyvben szereplő negyven igaz történetet olyan emberek írták, akiknek életét megváltoztatta a szeretet, mert akkor sem adták fel, amikor súlyos akadályok tomyosultak előttük.

Lackfi János: Elmúlik
 Harmat Kiadó, 2025

Tényleg minden elmúlik? A nyár, a szerelem, a fiatalság? És még mi minden? A kínos beszélgetések, a kamaszkori pattanások, a fogfájás is...

Ez a könyv arról is beszél, ami nem múlik el: a kegyelem, a valódi élet, a teljes szeretet. „Ezek a versek sírva nevetős, nevetve sírós gyógyulást adnak.” (Kató, egy olvasó)

Tapolyai Emőke:
Óriások és sáskák – Hogyan maradhatunk talpon nehéz időkben?

Harmat Kiadó, 2024

Hogyan válhatunk elég erőssé ahhoz, hogy nagy stresszhatások közepette is stabilan tudjunk állni, és a nehézségek ne földbe döngöljenek, hanem még növekedjünk is általuk? – Erre válaszol egy bibliai történetből kiindulva Tapolyai Emőke, közismert klinikai és pszichológus.

Miután Isten kiszabadította népét az egyiptomi rabszolgaságból és az ígéret földjének kapujáig vezette, a kiküldött tizenkét embert tizen kétségbeesve jelentették: „láttunk ott óriásokat”, és „parányi sáskáknak éreztük magunkat”. Volt azonban két kém, aki ugyanott járt és ugyanazt látta, mégis másképpen értékelte a látottakat: „Bátran fölmehetünk és elfoglalhatjuk, mert *meg tudunk birkózni vele*”. Mi volt kettejük titka? S mi tesz ma is képessé minket arra, hogy kétségbeesés helyett megküzdeni akarjunk?

Videóajánló

A reménytelenség zsoltára?

A 22. zsoltár évszázadok óta vitákat vált ki a zsidó és keresztyén értelmezések között. Vajon a szöveg valóban messiási prófécia, vagy egészen másról szól? Zsidó és keresztyén magyarázók mást látnak benne – de mi történik, ha tényleg megvizsgáljuk a szöveget?

A Zsidók Jézusért szervezet videójában *Tar Kata* ismerteti meg velünk a zsoltár szerkezete és fordítási kihívásai mellett annak „botrányos”, mégis reményteli üzenetét.

A Zsidók Jézusért YouTube-csatornáján: A 22. zsoltár értelmezései zsidó szemmel

Reménység – a holnap felől is...

Éva néni sokan szerették. A szomszédos kisvárosban kapott egy néhány négyzetméternyi üzlethelyiséget, ahol használt ruhát árult, és megunt használati cikkeket csereberélt némi felárral. De volt, aki csak beszélgetni tért be hozzá. Télen egész nap hidegben toporgott. Spórolt a fűtésen, vagy lehetősége sem volt befűteni? Már nem emlékszem. Ilyenkor persze kevesebb látogatója volt. Mi is gyakran benéztünk hozzá. Igyekezünk mindig valamit venni nála, amivel hozzájárultunk szerény napi bevételéhez. Állítólag egy régi vasúti állomásépület üres lakásában élt élettársával együtt. Minden fillérnek helye volt az életükben. Szó szerint napról napra éltek.

Amikor megtudta, hogy lelkészek vagyunk, örömmel mesélte fiatalkori emlékeit. Egy vasi faluban nőtt fel. A tisztelendő úr gyakran ellátogatott hozzájuk, még hittanra is járt a vasárnapi iskolába. Örömmel beszélt múltjáról, családjáról, felmenőiről, a gyülekezetéről, lelkészeiről, a találkozásokról. De nála ez már a múlt, mintha kinőtte volna az evangélikusságát. Levetette magáról, maradjon csak szép emlék az életében. Mondtuk neki, hogy várjuk a gyülekezetbe, ébressze fel elaltatott öntudatát. De ő elzárkózott mindenfajta invitálástól.

Aztán megosztotta velünk bánatát is. Súlyos beteg lett, kezelésekre jár. A hideg, fűtetlen üzletben való egész napos toporgásnak meglett a következménye. Nem tudja, meddig bírja még, meddig tudja vinni a megélhetését jelentő boltot. Mert már egyre nehezebb neki... Láttuk rajta, hogy őszinte a fájdalma. Felajánlottuk neki lelkipásztori támogatásunkat, segítségünket, részvételünket.

Az üdvösség örömét készítette el nekünk szent Fiában.

Amikor utoljára arra jártunk, természetesen volt, hogy újra benéztünk hozzá. Ezúttal zárva találtuk a boltot. Aggódva érdeklődtünk a szomszédban Éva néni után. Megtudtuk, hogy nemrégiben halt meg, már el is temették. Igazán nem volt hírértéke a halálának. Csak néhányan voltak jelen, többségében a sírásók vettek tőle végső búcsút a maguk módján. Nem volt ott pap, ének, méltatás, imádság. Egyszerűen csak eltemették.

Hazáig nem szólaltunk meg, egyszerűen nem tudtuk feldolgozni a hallottakat. Végül kicsattant feleségemből a keserűség: Éva néni legalább egy Miatyánkot megérdemelt volna. Arról már nem is beszélve, hogy

a sír mellett így a reménység evangéliuma sem szólalhatott meg. Ez az igazi szegénység, nem pedig az, amit naponként kellett megélnie.

Nem sokkal ezután feleségem egyszer megdöbbenő hírrel érkezett haza. Gyülekezete területén a ravatalánál egy evangélikus édesanyát világi szónok búcsúztatott el. Neki nem is jelentették a halálesetet. Ez bizony korjel. Egy fülnek kellemes beszédben méltatják az elhunytat, felidéznek életének legfontosabb eseményeit, versek segítségével érzékenyítik a gyászolók

lelkét. Nézzünk magunkba: nem lett erőtlenség a mi bizonyágtételünk, hogy ez megtörténhet?

Sajnos, őszintén be kell vallanunk, hogy passzív evangélikusaink többsége csak olyan szinten tart kapcsolatot a gyülekezettel, és azért fizet rendszeresen egyházfenntartási hozzájárulást, hogy ha majd eljön az idő, pap temesse el. Ravatala felett hangozzék az imádság és szólaljon meg a keresztyén reménység evangéliuma. **Mintha az örök életre vonatkozó „biztosításra” fizetnének be.** „Ha a bűnököt számontartod, Uram, Uram ki állhat meg előtted? De nálad van a megbocsátás...” Ebben a kegyelembe lenne jó behullani, ha eljön „a mi időnk” (halálunk órája; EÉ 291. ének).

Jézus Krisztus halálában és feltámadásában a reménységet adta nekünk mennyei Atyánk a saját halálunkra és életünkre nézve. Mert ő továbbvisz onnan, az üdvösség örömét készítette el nekünk szent Fiában. Erre vagyunk hivatalosak. Erről kell bizonyágot tennünk. És ezt mindenkinek tudnia kell!

MENYES GYULA

Ádvent: örök jelen – végtelen jövő

A reménység már a felhőben van

Régebben úgy írtuk, advent, kimondva „ádvent”. Az elsőnél szűkül, a másodiknál nyílik a száj. A Híd magazin lapjain leírva is a „hangzó ádventet” szeretném felidézni, mert számomra ez a valóságos, a személyesen átélhető, reményt adó „Úr érkezése”.

Gyermeki ádventek

Ádvent – izlelgetem a szót, és először gyermekkorom gyertyafényes ádventi estéi jönnek elő a múlt homályából. A nagytarcsai ádventi esték, melyeken *Túrmezei Erzsébet Ádventi ház* című versét fejkendős nénik vagy lila szalagos, copfos leányok adták elő, és sorra nyíltak az ablakok a Fébé-diaconisszák készítette ádventi házikön.

„Ádventi házunk van, sokablakos. / Minden este nyitunk egy ablakot.

Benn melegen kis fehér gyertya lángol, / és árad a fény minden ablakából.

Kis ablakokkal versenyt fénylenek / csodába bámuló gyermekszemek.”

Édesanyám a szuszogó öreg harmóniumon kísérte édesapám és a gyülekezet váltakozó énekét, a Magnificatot: Magasztalja az én lelkem az Urat! – és mi csodába bámuló gyermekszemmel és felmelegedő gyermekszívvel éltük át ezeket az estéket. Ahogy egykor Mária, mi is életre szóló reménységet kaptunk ezeken az estéken.

János ádventje A. D. 30. és A. D. 1972.

„Te vagy az eljövendő, vagy mást várjunk?” – Keresztelő János rezignált kérdésére két tanítványa viszi a választ: „Menjete, és mondjátok el Jánosnak, amiket hallotok és láttok: vakok látnak, és bénák járnak, leprások tisztulnak meg, és süketek hallanak, halottak támadnak fel, és szegényeknek hirdettetik az evangélium, és boldog, aki nem botránkozik meg énbennem” (Mt 11,4–6). 1972 ádventjén János bátyám énekében ugyanez a sóvárgó vágyakozás csendült meg:

„Várom Őt. Várom, hogy rám néz. / Nem látom, de Isten lát még.

Egy időre hozzám jönne, / Bűnt elhagynék, benne bízna. Várom Őt. Várom, hogy áldjon, / Kezével töröljön átkot. / Ez elég nekem.

Érzem, hogy itt van. / Hiszek már újra; / Ő marad velem.”

A. D. 1925. – Emlékezés karácsonytalan advent idejére

„Egy őszi s egy tavaszi adventem volt / Falaid között, Várad.

Én nem kerestem benned semmi mást, / Csak enyhülést, csak gyógyulást.

A gyógyulást nem adtad... / ...És mégse bánom, mégis sokat adtál... /

Fotó: Gy. G. D.

...Advent voltál az életemben, Várad, / Advent, melynek nem jött karácsonya.
De mégis jó volt Messiásra várni, – / S édes az elmúlt advent illata.

Reményik Sándor különös verséből az idézet. A költő, aki nevében hordozta a reményt, nem kapta meg a remélt testi gyógyulást a nagyváradai szanatóriumban, de a mesiasváras emléke mégis reménnyel töltötte el a lelkét.

A. D. 50. és A. D. 1989–1992. – Fogyó remény, bővülő kegyelem

Pál apostol írja: „Tövis adatott a testembe... Emiatt háromszor kértem az Urat, hogy távozzék az el tőlem. De ő ezt mondta nekem: Elég neked az én kegyelemem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.” (2Kor 12,7–9)

E sorok írója három műtetre kerülve háromszor kérte az Urat, hogy súlyos halláskárosodásából gyógyulva végezhesse zenei szolgálatát. Ugyanazt a választ kapta, mint az apostol: a tövis maradt, és az Úr kegyelme elég volt harmincnégy évi zenei szolgálat végzéséhez.

A reménység a felhőben van

Belépek a gyógyszerár ajtaján, előveszem a tajkártyámat, hogy kiváltsam a házi orvos által felírt gyógyszereket. A patikusnak nem kell a vényekkel bajlódni, az orvos olykor nehezen olvasható írását böngészni, nekem sem kell semmit aláírni – a recept a felhőben van! Megkapom az orvosságot, és ha az előírásnak megfelelően beveszem, van reményem a gyógyulásra.

Megváltásunk receptjét évszázadokon át az ószövetségi próféták által írta Teremtő Istenünk: „Ő bűnhődött, hogy nekünk békességünk legyen, az ő sebei árán gyógyultunk meg.” (Ézs 53,5)

Ezt erősíti meg egy másik prófécia: „Eldöntött dolog már, amiről kijelentést kaptál, hamarosan célhoz ér, és nem okoz csalódást. Ha késik is, várd türelemmel, mert biztosan bekövetkezik, nem marad el” (Hab 2,3).

Ennek beteljesedéséről üzen az Úr Jézus Keresztelő Jánosnak és az utókornak: „És akkor meglátják az Emberfiát eljönni a felhőben nagy hatalommal és dicsőséggel. Amikor pedig ezek elkezdődnek, egyenesedjete fel, és emeljéte fel a fejeteke, mert közeledik a megváltások.” (Lk 21,27–28)

A felhőben már ott van készen a megváltás – a felhőben érkezik hozzánk ő, az Eljövendő.

Péter és Pál ádentje: örök jelen – végtelen jövő

A gyakran hangoztatott közmondás – miszerint a remény hal meg utoljára – látszólag a reményt élteti, de valójában éppen arról szól, hogy a remény testi halálunk pillanatában mégis meghal.

Ezzel szemben az apostolok olyan reménységről beszélnek, mely nem hal meg, mert Krisztus azért halt meg, hogy örökké éljen a mi reménységünk.

„A reménység pedig nem szégyenít meg, mert szívünkbe áradt az Isten szeretete a nekünk adott Szentlélek által. Mert amikor még erőtleneke voltunk, a rendelt időben halt meg Krisztus istentelenekeért.” (Róm 5,5–6)

„Áldott a mi Urunk Jézus Krisztus Istene és Atyja, aki nagy irgalmából újjászülte minket Jézus Krisztusnak a halottak közül való feltámadása által élő reménységre, arra az el nem múló, szeplőtelen és hervadhatatlan örökségre, amely a mennyben van fenntartva számotokra.” (1Pt 1,3–4)

GYŐRI GÁBOR ÁDÁM

Miért hozzunk gyermekeket erre a világra?

A lelkész házaspár, Riczinger Péter és Riczingeré Garai Szilvia válaszol

Péter: Az igazán csodálatos az, hogy mi gyermeket a Szentlélek vezetésében nevelhetünk. Ez egy nagy reménység! Hívő szülőnek lenni hivatás, szolgálat. Jó lenne, ha a hívő emberek ezt komolyan vennék. Mi gyermeket is azért vállalunk, mert a mi Istenünket szeretjük. Van reménységünk, hogy ő is örök életre jut, és ez már most elkezdődik. Akkor pedig hatással lesz a világra; ha más nem, az imádságával. Hívő emberként nem tudunk úgy gondolkodni, hogy minek is gyermeket vállalni. Ez a roskadozó világ olyan világ, amelybe már betört Isten kegyelme.

Szilvia: Nem szabad elkendőznünk azt, hogy ha az ember csak a józan eszével nézi, akkor a családnak, gyerekvállalásnak semmi értelme. De közben bátorít a Lélek: Csináld, mert én erre küldelek! Magamban is észreveszem, hogy jön a félelem és a bizonytalanság, hogy mi lesz a családommal, a gyermekünkkel, mi lesz ezután? Közben pedig eszembe jut, hogy „nem a félelem lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erőt, a szeretetet és a józanság lelkét” (1Tim 1,7). Ha belemegy az ember a félelembe, az teljesen elborítja. Ezért kell Isten vezetésére hallgatnunk, és nem másra figyelniük.

Könyv tizenéveseknek:

Mit rejt a sírkamra, és ki töröl le minden könnyet?

A Starnbergi-tó partján élő barátok éppen biciklitolvajok után nyomoznak, amikor egy ikonrablás fenekestül felforgatja az életüket. A rablással ugyanis Antonia édesapját gyanúsítják, és amikor a gyerekek a tolvajok után erednek, tényleg egyre több terhelő bizonyítékra bukkannak. A két idősíkon futó, letehetetlenül izgalmas történet bemutatja, hogyan segít a hit, a barátság és a bizalom, hogy túllássunk a láthatókon.

„A kínzó gondolatok nem hagyták nyugodni: mégiscsak igaza lenne a barátainak, és az apukája bűnös, csak megjátssza magát? Antonia számára úgy tűnt, hogy vagy az édesapját, vagy a barátait fogja elveszíteni. Aztán eszébe jutott, mit mondott neki édesapja a hitéről előző este: hogy az Istenben való bizalomnál nincs fontosabb.”

Alexander Lombardi, Sandra Binder: Mit rejt a sírkamra, és ki töröl le minden könnyet? A starnbergi négyek – Első kötet
További információk és rendelés a kiadó honlapján: encian.hu. Encián Kiadó, 2025

A pénz mint ideigvaló és örökkévaló áldás

Egy bizonyos hívő asszony, sajnos, házasságra lépett egy olyan hitetlen férfivel, aki a sörnek élt. Amikor nem tudták miből fizetni a lakbért, és a bútorokat elzálogosították, szükségükben a feleség felkereste Rowland Hillt, hogy tanácsot és segítséget kérjen tőle. Amikor Hill megtudta az asszonytól, hogy tizennyolc font elegendő lenne, hogy visszakapják a bútorokat, felajánlott húsz fontot, amit azonban nem az asszonnak, hanem feltétlenül a férfinak akart átadni. Megkönnyebbülten ment haza férjéhez az asszony, és elmesélte a prédikátor nagyvonalú ajánlatát és a feltételt. Azonnal fel is kerekedett a férj, elment Hillhez, aki barátságosan nyitott ajtót és a következő beszélgetés zajlott le közöttük:

„Önöket érte az a szerencsétlenség, hogy elzálogosították mindenüket?” – „Sajnos, igen, lelkész úr!” – „Mit gondol, húsz fontért visszakapnák a bútorokat?” – „Igen, lelkész úr!” – „Nos, jó. Ott fekszik az asztalon két tízfontos bankjegy önöknek. Tegye el. Akkor fizessék majd vissza, amikor lesz rá lehetőségük.”

A férfi eltette, miközben mélyszégyen hálával megköszönte, és megígérte, hogy a lehető leghamarabb visszafizetik. Éppen el akarta hagyni megkönnyebbülve és nagy örömmel a szobát, amikor Hill utánakiáltott: „Álljon csak meg, várjon még! Tegye vissza a pénzt az asztalra addig, amíg imádkozom, hogy a pénz áldássá lehessen.” A csodálkozó férfi teljesítette a kérést. Hill összekulcsolta kezét és így imádkozott: „Ó, Urunk, te vagy forrása minden kegyelemnek, te vagy adományozója minden jónak és tökéletesnek. Alázattal kérünk téged, áldd meg ezt a pénzt, amit ez az ember, aki színed előtt áll, megkapott, hogy ideigvaló és örökkévaló áldássá válhasson, Jézus Krisztus által. Ámen.”

Amikor a férfi – zavartsággal – másodszer is el akarta venni a pénzt, ismét megállította Hill és mondta, hogy

valamit még elfelejtett. A férfi teljesen zavarba jött, amikor Hill így folytatta: „Kedves barátom, ön még nem imádkozott ennek a pénznek az áldásáért. Tegye ezt meg most mégis.” – „Lelkész úr” – dadogta a másik, teljesen kizökkenve magából –, „nem tudok imádkozni. Életemben még soha nem imádkoztam.” – „Annál inkább szükséges, hogy most végre elkezdje” – válaszolta a prédikátor nyugodtan, de határozottan. „Nem tudok, lelkész úr, nem jut eszembe semmi!” – „Akkor nem adhatom oda magának a pénzt. Óvodom attól, hogy olyan embernek adjak pénzt, aki nem tud imádkozni.”

A másik ember habozott egy ideig, majd lehunyta szemét, összekulcsolta kezét és ünnepélyes komolysággal belekezdett: „Istenem, hát most mit is mondjak neked és Hill úrnak!” Már éppen mondani akarta a második mondatot, amikor Hill félbeszakította és ezt mondta: „Elég, elég! Kezdeként ez egy nagyszerű imádság, mert szívből jött! Tegye el most a pénzt, legyen azon Isten áldása!” Ezekkel a szavakkal Hill a hűledező ember kezébe nyomta a pénzt, és barátságos kézzorítás kíséretében elköszönt tőle.

A találkozás után – mely mélyen érintette ezt az embert – valóban megváltozott az élete. Odafordult az Úrhoz és megtért, minden megváltozott az életében. Számára ez a tapasztalat a pénzzel valóban „ideigvaló és örökkévaló áldássá” lett.

Forrás: fest und treu német evangéliumi folyóirat

Rowland Hill (1744–1833) népszerű angol prédikátor George Whitefield szolgálata nyomán jutott élő hitre tizennyolc éves korában. Eredeti, őszinte és humoros személyiség volt, szenvedélyes igehirdetőként szolgált, aki nem tompította az ige mondanivalóját. Sokszor több ezres tömegnek szólhatta az igét. Vezette a keresztény traktátusmissziót, támogatta a Brit és Külföldi Bibliatársaságot, tagja volt a londoni missziói társaságnak.

Újratervezés

Jézus kijelentése: „Én vagyok az út, az igazság és az élet” volt a témája a Szarvasi Középhalmi Misszió és az Újratervezés Szervezőbeteg-mentő Misszió által szervezett gyógyító konferenciának, melyet Szarvason tartottak a Körös folyó partján szeptember 15–17. között.

Az alkalomra mintegy negyvenen érkeztek, tíz településről. Többen, mint a korábban tartott konferenciákra. Három Kékkereszt körből – Szarvasról, Csepelről és Békéscsábáról – is jöttek testvérek. Utóbbiak ezen a héten adtak hálát csoportjuk huszonöt éves fennállásáért.

Jöttek gyógyultak, visszaesők, családtagok, lelki problémákkal küzdők, volt csicskák, korunk rabszolgái.

A békéscsabai Kékkereszt csoport a konferencián ünnepelte a 25. születésnapját.

Az igehirdetések, bizonyágtételek, személyes beszélgetések, a hajókirándulás és a játékok, közös étkezések segítettek mindannyiunknak a megújulásban. Isten áldását éreztük ezekben a napokban. Az úrvacsora előtti „morszaszedésnél” mindenki elmondta,

hogy miben léphetett előre az élete, és a résztvevők kiemelték, hogy várják a következő találkozást, amire Píliszabán kerül sor 2026. április 13–17. között.

SZEVERÉNYI JÁNOS

Istenbe vetett bizalommal, várva várlak

Muzslai-Bízik Hanna tizenhárom éve várja férjével együtt a gyermekáldást. Fájdalmas tapasztalatait kezdte el leírni, végül kiutakat és biztatást is megtudott fogalmazni *Várva várlak* című könyvében, amelyen keresztül a gyermekekre vágyó párok és a környezetükben élők támogatását tűzte ki célul.

Hogyan találtatok egymásra a férjeddzel?

2006-ban, az akkor még létező *Jelige* magazin által hirdetett médiatáborban ismerkedtünk meg. Mindketten évek óta írtunk a magazinba, egymás cikkeiket olvastuk, de személyesen addig nem találkoztunk. Nem sokkal a médiatáboros megismerkedés után egy Budapest belvárosi padon elmondta, hogy szeretne velem hosszú távú kapcsolatot. Három nap gondolkodás után úgy éreztem, hogy hát miért is ne, lássuk mi lesz belőle. Én ekkor tizennyolc éves voltam.

Ha az ember számára fontos az istenkapcsolat és ennek fényében keresi a párját, megérzi, hogy ki lesz az igazi?

Nekem akkoriban nagyon romantikus felfogásom volt erről, úgy gondoltam, hogy egyetlen ember van a világon, akit meg kell találnom, mert ő lesz az igazi. Amikor már az esküvőnk időpontja is ki volt tűzve, még akkor is előtört belőlem a kétség, hogy mi van, ha mégsem ő az. Pedig négy év után házasodtunk össze, tehát nem siettük el a döntést. Sok apró jelzést kaptam, amiktől újra és újra megerősödött bennem, hogy jó lesz vele megosztani az életemet.

Mikor vált személyessé számodra az istenhit?

Édesapám, *Bízik László*, evangélikus lelkész volt. Anyai nagyapám, *Józsa Márton*, szintén. Édesanyámnak is van teológiai végzettsége, tehát hívő közegbe születtem, de ennek a hitnek élővé kellett válnia.

A férjemmel (akkor még csak udvarlómmal) szerettünk a hit dolgairól beszélgetni, vitatkozni. Egy ilyen beszélgetés alkalmával ezt mondta: „Ha senki más nem létezett volna a világon eddig, és ezután sem létezne senki más, csak te egyedül, Jézus akkor is az életét adta volna érted.” Hallottam ezt már korábban is, de akkor elérte a szívemet, hogy mennyire értékes vagyok Isten szemében. Akkor kezdett bennem életre kelni mindaz, amit gyerekkorom óta hallottam.

Várva várlak című könyved a gyermekvárásotok küzdelmes hátterét mutatja be. Hogyan élted meg, amikor megkaptátok a diagnózist, hogy mindkettőtöket érintő akadálya van annak, hogy természetes úton gyermekeketek foganjon?

Nem voltunk felkészülve erre, hiszen családjainkban azt a mintát láttuk, hogy gyorsan érkeznek a gyermekek.

Mivel ennyire biztos voltam a sikerben, összeomlottam.

Amikor évekkkel később kiderült, hogy a férjem részéről is akadályozó tényezők vannak, teljesen elvesztettem a kontrollt. Ráadásul neki a saját szervezetével kapcsolatban ez egy friss gyász volt, és nagyon nehezen tudtunk összekapcsolódni, mert máshol tartottunk a feldolgozásban.

Ebben a mélyrepülésben mi mentette meg a házasságotokat?

Megtaláltuk azokat a kommunikációs csatornákat, amiken keresztül ki tudtuk fejezni egymásnak, hogy mit érzünk.

Jártunk egyéni és párterápiára, volt külső segítségünk is ebben a folyamatban. Mindez megtartó erőt jelentett, és az is, hogy hitünk szerint hármasként vagyunk a házasságunkban Istennel. Ő jelen van és képes a tűzön is átvezetni minket.

Istennel nem harcoltál eközben?

Dehogynem! Évek teltek el úgy, hogy haragudtam Istenre, és nem értettem őt, hogy miért nem ad gyermeket, amikor azt olvasom a Bibliában, hogy ő rendelkezik az élet lehetőségével. Ekkoriban semmilyen kapcsolatot nem akartam Istennel. Minden gyülekezeti szolgálatot felfüggesztettem, a biblia-

olvasást és az imádságot is. Bennem nem állt össze, hogy ha szeret, ismer és tudja, hogy mennyire vágyom gyermekre, akkor miért nem ad.

Hogy lett ebből kiút? A férjed tudott segíteni?

Kaptam tőle egy áhitatos könyvet, ami egy év alatt végigvezet a teljes Biblián. Meglepődtem, hogy a hitválságom idején miért pont ilyen ajándékkal lep meg. De volt benne egy mondat, ami megfogott: „Választ ad az élet zavarba ejtő kérdéseire.” Talán arra számítottam, hogy úgysem kapok választ, de egy halvány reménysugár ott volt, hogy mi van, ha mégis. Ahogy haladtam az olvasással, egyszer csak elkezdtem meglátni azt a szerető Istent, akire gyerekkoromból emlékeztem. Ez különleges élmény volt, mert nagyon magányos voltam ekkor. Isten megmutatta az igazi arcát, nem azt, amit a traumámból felépítettem.

Miért okozott nehézséget számotokra, hogy belevágtatok a lombik-programba?

Nagyon nem akartunk lombikozni. De be kellett látnunk, hogy nincs más esélyünk, ha vér szerinti gyermeket szeretnénk. Nehéz volt a döntés azért is, mert a férjem megbékélt a gyermektelen jövőképpel, így ő már nem ment volna tovább a mesterséges megtermékenyítés irányába.

Mi zajlott le a lelketekben?

Nagyon hullámozó volt a lelkiállapotunk, a környezettel való kapcsolódást pedig nehezítette, hogy ők nem tudhatták, melyik fázisban vagyunk éppen. Pici életkezdeményeket gyászoltunk, akikhez a környezetünkben élők nem tudtak kapcsolódni. Ezekről a veszteségekről képtelenek voltunk beszélni, de a fájdalmát hordoztuk.

A sorstársközösség sokat segített, ahogy azok a barátok, családtagok is, akik nem tanácsot adtak, hanem mellénk álltak értő figyelemmel.

Egy magányos elvonulás során született meg benned a könyvírás ötlete. Mit ad ez a könyv az olvasóknak?

A *Várva várlak* című könyvben a megélt tapasztalataim és történeteim olvashatók. Ennek az élethelyzetnek a lelki dimenzióit mutatja be. A meddőségi küzdelemben az érzések annyira intenzívek, hogy évekig megpróbáltam elhallgattatni őket. De ennek hosszú távon rossz következményei lettek. Pont

emiat a könyv szándékosan nagyon érzelmdús: végre sikerült megfogalmaznom a fájó megéléseket, amelyekre évekig nem találtam szavakat.

A könyv a sorstársaimnak megmutatja, hogy nincsenek egyedül a fájdalmukkal. Ezen túlmenően, ha az érintettek a fejezetek végén található kérdésekre válaszolnak, akkor a saját történetükre is rátekinhetnek egy kicsit más, új, friss nézőpontból.

A sorstársakon túl a könyv mindenkihez szól, akinek van a környezetében olyan, akinek a veszteségét, bánatát szíven viseli, és szeretne együtérző módon közelíteni hozzá.

A tartalomjegyzék megmutatja, hogy számtalan területet végig gondoltál. Mit jelent a „bejárat” és a „kijárat” kifejezés, amit a fejezetek alatt látunk?

A könyv végigvezet az összes életterületen, amire hatással van a gyermek hiánya. Hogyan tudjuk a kapcsolatot fenntartani olyan barátnőkkel, rokonokkal, akiknek flottul megy a gyermekáldás? Olvashatunk a környezettől kapott jó tanácsokról, amelyek nagyon tudnak fájni. Benne van a nőiség és a hit elvesztése, újraépítése, párkapcsolati kérdések is megjelennek benne, valamint az orvosi ellátórendszerben átélt tapasztalatok.

A fejezetekhez „bejáratok” és „kijáratok” tartoznak. A gyász először mélybe ránt, látszólag megsemmisít, tönkreteszi mindazt, amiben addig reménykedtél – ezek a bejáratok. Amikor elkezdtem megírni a könyvet, még nem tudtam, hogy lesznek kijáratok is. Amikor azokat is felfedeztem, megláttam, hogy nem áldozat vagyok, hogy megláthatom az élet szép oldalát, és a legsötétebb mélységből is van kiút. A kijáratok telis-tele vannak túlélési technikákkal, amelyek segítenek megbirkózni a veszteséggel.

Vannak ígék, amelyek a küzdelmeitek során vezetnek, erőt adnak?

Meglepő, hogy a Biblia milyen sok helyen ír a meddőségről, a fájdalomról és a felépülés lehetőségéről. Újra és újra tudatosítom magamban, hogy Isten jó és jót akar. Ez akkor is igaz, ha adott esetben nem úgy, nem akkor és nem azt adja, amit én szeretnék.

A Példabeszédek könyvében (30,15b–16) olvassuk, hogy négy dolog van, ami soha nem mondja, hogy elég: „A holtak hazája és a meddő asszony, a föld, mely sosem telik meg

vízzel és a tűz.” Ez az élethelyzet egy önmagát emésztő tűz, kiszáradt föld, ami egy csepp vízért epekedik, és a halállal való szembesülés, amit hónapról hónapra átélek.

Dániel könyvéből azt az üzenetet olvastam vigasztalásul, hogy a szabadság örömét csak akkor élhetjük át, ha megjártuk a tüzes kemencét. De ez már a Szabadítóról szól, mert egymagam képtelen lennék túlélni ezt a helyzetet – Isten segítségével mégis kijöhetek belőle.

A 113. zsoltárban ezt olvassuk: „Megengedi, hogy a meddő úgy lakjék a házban, mint fiaknak boldog édesanyja” (9. vers). Isten biztonságba helyezi a meddőt, számontartja, helyet készít neki. Ebből azt látom, hogy teljes értékűek vagyunk annak ellenére, hogy a gyermek utáni vágyunkat nem élhetjük meg úgy, ahogy elképzeltük.

ERDÉSZNÉ KÁRPÁTI JUDIT

Meghallgatható honlapunkon a misszio. lutheran.hu Rádió műpontja alatt.

A *Várva várlak* című könyv a Harmat Kiadó gondozásában jelent meg. Dediált példány rendelhető a szerzőtől az info@varvavarlak.hu email címen; megvásárolható a www.harmat.hu oldalon, illetve könyvesboltokban.

Bővebb információ a szerzőről és a nehezített gyermekáldás élethelyzetéről a *Várva várlak* Facebook-oldalon.

Igaz történet egy Bibliából

Miklóssal városunk általános iskolája előtt találkoztunk, amikor gyerekeinkre várakoztunk. Beszélgetni kezdtünk, pár mondat után már Istenről... Több mint két éve nagy utat tettünk meg Urunkkal – közösen. Egy alkalommal náluk járva megkértem, mutassa meg a Bibliáját. Károli-fordítást vett elő (most már a Magyar Bibliatársulat új fordítású Bibliáját használja), és benne több szempontból is egészen szokatlan tartalmú és hangvételű bejegyzését találtam a hátsó belső borítóra írva.

Emlékszel arra, kitől, hogyan, miért kaptad a Bibliád?

Ezt én vásároltam. Hosszú ideig nem volt otthon Biblia, pedig a házban ez a legfontosabb. Fogtam magam, és vásároltam egyet, bár édesapámnak, aki rákos beteg lett, volt. Ő szerzett egyet, és elkezdte olvasni, mert szerintem megijedt. A Jóisten meg is segítette, és azóta tünetmentes, aminek nagyon örülünk.

És arra emlékszel, hogy milyen külső körülmények között írtál bele a Bibliádba?

Nem tudom, milyen nap volt, de azt tudom, hogy este volt, aludt a feleségem, a gyerekek. Elöttem volt, és maguktól jöttek ezek a gondolatok.

A belső állapotodra emlékszel?

Nyugodt voltam.

És csak édesapád betegsége, bibliaolvasása vezetett addig, hogy te is elkezdted olvasni?

Nem. Én gyerekkoromban már papnak készültem. Be is öltöztem papnak, sokat prédikáltam. Ugyan nem jártam misére, de mégis tudtam, mitket mond a pap, és azt utánoztam. Aztán nálunk, cigányoknál nagyon fontosak az ünnepek, a karácsony, a húsvét. Minket megtanítottak köszöntőkre. Ha vers nélkül mentünk be egy házba, páros lábbal rúgtak ki. Akkor gyere vissza, ha szép mondókát tudsz – mondták. Aztán szépen meg is tiszteltek minket étellel, itallal.

A mondóka az nem vallásos szöveg volt, vagy igen?

Elmondjam?

Hát persze.

Ande maj bute bersen te resen o krechuno, but zor sastimo sukar lungo trajo, ando Del patyamo, te del

tumen o Del. Po rup, po somnakaj te ushtyaven. Te aven saste baxtale! Amen. Te del o Del!

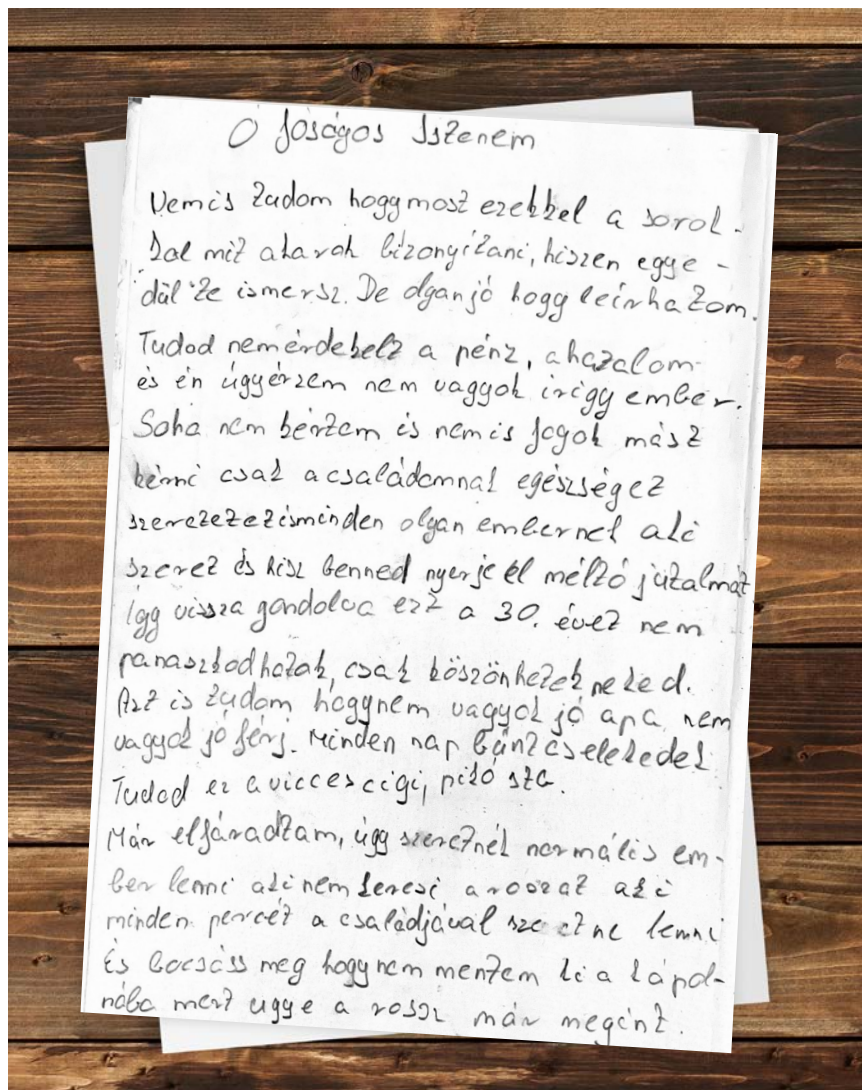
És ez magyarul hogy hangzik?

Több évig érijétek meg a karácsonyt, sok erőt, egészséget, szép, hosszú életet és Istenbe vetett hitet adjon nektek az Isten! Ezüstön, aranyon járjatok! Legyetek egészségesek és

szerencsések! Ámen. Mindezt adja meg nektek az Isten!

Mit vártál attól, hogy gondolataid leírod a Bibliádba?

Nem volt ilyen bennem. De azt tudtam, hogy Isten mindent tud rólunk, ismeri minden hajszálunkat. Őt nem lehet átverni, neki nem érdemes hazudni. Amit és ahogy írtam, jóleső

Akár pár órát is elmélkedtem, ilyenkor csak ültem és gondolkodtam, beszélgettem Istennel.

De két éve történt egy minőségi váltás az életemben.

Igen, ekkor Jézust még nem ismertem. Nem vettem észre, hogy kopogtatott volna nálam az ajtón. Amikor ezt a szöveget írtam, akkor azt tudtam, hogy Isten van, hogy velem van, és sok mindenben segít érdemtelenül, mert elvittek a rossz dolgok, barátok. Nem volt könnyű gyerekkorom, de azt tudtam, hogy ott van velem. Gyerekkoromban

dolgok voltak, nem vártam tőle sem jót, sem rosszat. Nem terveztem előre, hogy bele fogok írni.

Most milyen érzéssel gondolsz vissza erre a beírásra?

Nagyon jóval, főleg, ha azt mondom, milyen jókat írtam. (A beszélgetésünknek ezen a pontján vettük elő a Bibliát, és Miklós két éve ekkor olvasta el ezt a szöveget először – amit öt éve írt.)

Van egy kápolna itt, Csepregen, oda régebben el szoktam menni.

sem loptam, mint a barátaim. Mindig kinevettek, hogy miért nem megyek velük. Hát azért, mert én nem szeretném mások tulajdonát elvenni – mondtam. Sajnos mindegyik megjárta a börtönt, én nem, és nem is akarom.

És hogy volt ez a jézusi váltás?

Minden napom olyan volt, hogy reggel fölkeltem, befűveztem, és olyan voltam, mint a zombik. Az egész napomat ez már elrontotta. Aztán

veled – eredetileg katolikusként – elkezdtem járni templomba, táborokba, keresztyén cigány találkozókra... A barátaim erre azt mondják, masuno (pogány, hitehagyó) vagyok.

Egyszer elmentünk Pestszentlőrincre egy cigány imanapra, és az ott hallottak, megtapasztaltak hatására eldöntöttem, hogy leteszem a füves cigit, pedig tizenöt éves koromtól tizenhat éven át szívtam – és azóta szabad vagyok. Amikor hazaértem, kidobtam az összes fűvet. De jó visszaemlékezni ezekre a dolgokra!

Milyen volt most találkoznod ezzel a „rég” szöveggel?

Meghatódtam, talán észre is vetted. Nagyon jó volt elolvasni.

BAKAY PÉTER

Aki mellett elhajtottál

Évek óta járok a közeli kisvárosba. Tudom, hogy a körforgalom után jön egy kereszteződés, ott kell egyből jobbra fordulni, és az út szélén rögtön ott a parkoló. Hazafelé gyors forduló, de figyelni kell, mert balra nehéz kikanyarodni. Hiszen főútra térek rá. Megvan a rutin, nem kell gondolkodni, hogy merre vegyem az irányt. Van lehetőség a fontos dolgokra figyelni: mi kell a boltból, őt még jó lenne ma visszahívni, és holnap üritik a kukát, el ne felejtsem kivinni este. Mindeközben pedig a forgalmas útelágazás közepén, mely körül magam és gondolataim is oly sokat forgolódtak már, ma megláttam Krisztus keresztyét. Nem hivalkodik, nem tűnik ki a környezetéből, nem magasodik méterekkel mindenek fölé. Csak csendben áll és hirdeti hűségesen: az Úr szeret. Hátha valaki észreveszi, hátha valaki meglátja. Én pedig már oly sokszor hajtottam el mellette vakon és süketen.

Vasárnap arról tanított az Ige, hogy Isten szelíd és halk hangon szólítja meg szolgálját. Vajon mennyiszor köt le inkább a bolt, a visszahívás és a kuka, miközben ő próbál elérni? Nem villog, nem dudál, csak csendben jelen van és vár. Ezt pedig végtelen hűséggel teszi. Még akkor is, amikor vakon és süketen kerülgetjük a keresztet.

De ma észrevettem, és elült a forgatag. Nem körülöttem, csak bennem. „Én veled vagyok, megőrizlek téged.” (1Móz 28,15)

NAGY GÁBOR

A kép a szerző fotója.

Készen állsz a misszióra?

Sokak szerint az embereket ma nem érdekli a hit. Én nem így tapasztalom. Rengeteg kérdés záporozik a keresztyénekre a világból, a probléma inkább az, hogy nem állunk készen a válaszára.

„Menjete el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” (Mk 16,15) Ezt a rövid igeszakaszt Jézus missziói parancsaként tartjuk számon, amelyet mennybemenetele előtt adott tanítványainak. Ennek a parancsnak engedelmeskedve indultak el hirdetni a Jézus által elvégzett megváltást, és megtérésre hívták az embereket.

A Szentírás nem tagadja, hogy ez a misszió már az elején rengeteg problémával és akadállyal szembesült. Most elsősorban nem is arra gondolok, hogy az apostolokat többször is érték szóbeli vagy tetteges bántalmazások, hanem olyan nehézségekre, amelyeket a Jézust nem ismerő környezet gondolkodása okozott. Ezek lényege abban állt, hogy választ kellett adniuk egy sereg kételkedő, szkeptikus kérdésre.

Lehet, hogy ez elsőre nem tűnik nagy problémának, de valójában ez a mindegyik misszió legnagyobb kihívása.

Ha röviden áttekintjük az apostolok korát, érdekes dolgokat figyelhetünk meg. Az első, ami mindenkinek feltűnik, hogy micsoda bámulatos sebességgel terjedt az evangélium. Ennek egyik oka az volt, hogy az apostolok nemcsak éltek, hanem értették is a hitüket. Mit jelent ez?

Az ember a Jézus Krisztusba vett hit által üdvözl. Elfogadja, hogy Jézus az ő bűneiért halt meg a kereszten, és ezzel megváltotta őt. Röviden ennyi. Ha valaki ezt igazán hiszi és elfogadja, üdvözl. Elég ennyi az üdvösséghez?

Persze, lehet még cifrázni, de valójában igen, ennyi elég. Ha a megtérő latoknak elég volt az üdvösséghez a bűneit felismerni és Jézust úrnak vallani, akkor mi se kívánjunk többet. Az igazán kemény kérdés viszont most következik: Ez a minimális tudás, ami elég az üdvösséghez, elég a misszióhoz is?

Ez a minimális tudás, ami elég az üdvösséghez, elég a misszióhoz is?

Ha az apostolok példáit nézzük, azt kell mondanunk, nem. Elég csak elolvasnunk az Apostolok cselekedeteiből Péter pünkösdi prédikációját (2. fejezet), vagy Pál apostol areopágoszi beszédét (17. fejezet), hogy lássuk, mennyi történelmi, vallási ismeretet, tudást mozgósítottak az apostolok az emberek megszólítására.

Pál leveleinek tartalma pedig egyértelműen megalapozta napjaink egyházának dogmatikai és etikai tanítását. A rómaiakhoz írt levelet

az egyház első alapvető dogmatikájaként tartjuk számon, mert az nem más, mint a húsvéti hit részletekbe menő magyarázata. **Az apostolok tehát a nemcsak megélt, hanem mélységében meg is értett hitről tettek bizonyosságot.** Csak így tudtak választ adni arra a számos kérdésre, amit a különböző műveltségű, kultúrájú emberek tettek fel nekik Jézusról, és csak így tudták hatékonyan miszcionálni az embereket.

Hitünk alapvető ismerete elég az üdvösséghez, ám a széles körű miszcionációhoz már – a mai világban különösen is – kevés. Ahhoz már értenünk kell azt is, hogy mit miért hiszünk, hogy ne csupán kegyes válaszokat tudjunk adni a keresztyénségnek feltett rengeteg kérdésre.

Sokan panaszkodnak amiatt, hogy a mai világban nem lehet az embereket megszólítani, de szerintem ez nem igaz. Vegyük észre, hogy ma szinte meg sem kell az embereket szólítanunk, hiszen ők szólítanak meg minket. Soha nem záporozott a keresztyénség felé annyi kérdés a világból, mint napjainkban.

A legfőbb és legelső kérdés viszont, amit saját magunknak kell feltennünk, hogy értjük-e a hitünket annyira, amennyire az apostolok értették, akik hitben és tudásban egyaránt készen álltak a válaszára. Ma is ez a misszió egyik legnagyobb kihívása.

JORSITS ATTILA

teologiablog.hu

Színházművészettel Isten szolgálatában

A Jákim Stúdió Színház ebben az évben ünnepli fennállásának 25. évfordulóját. Ennek apropóján egy olyan előadás olvasópróbája után kérdeztem a színészeket, amelyben a Szabó család tagjai vesznek részt: két szülő, *Marika* és *Feri*, valamint négy leányuk: *Petra*, *Noémi*, *Fruzsi* és *Evelin*.

Miért szolgáltok a Jákim Stúdió Színházi Társaságban?

Petra: Beleszülettem, és az évek során, ahogy egyre nagyobb lettem, életformámmá vált. Istentől elhívást kaptam arra, hogy a színházon keresztül hirdessem az evangéliumot az embereknek.

Evelin: Vannak, akik még nem nyitottak arra, hogy elmenjenek egy gyülekezetbe, viszont színházba szívesen jönnek, és itt hallják az evangéliumot, az örömhírt, ezen a módon.

Feri: Megtérésem után nem akartam színházzal foglalkozni, de Isten felismertette velem, hogy az lesz a küldetése, hogy az örömhírt a színházművészet eszközével mondjam el az embereknek.

Szolgálat közben ti is formálódtok. Melyik szerep volt a legnagyobb hatással rád?

Fruzsi: A Raoul Wallenbergről szóló *Rejtett világosság* című darab sokat formált a gondolkodásomdon. Tizenegy éves voltam, mikor játszottam benne. Ennek hatására másképp fordulok embertársaimhoz: érzékenyebb lettem.

Evelin: A *Karamazov testvérek*. Ebben nem játszottam, de sokszor láttam, és közben fejlődött az Úrral való kapcsolatam. A másik *Az utolsó élet itt az első, azután...* Miközben a szöveget tanultam, egyre jobban felbuzdult bennem a vágy, hogy elmondjam az embereknek az örömhírt.

Petra: A *Kutyakomédia* című darab jut eszembe. Miközben Tengi bőrébe bújtam, sokat tanultam a kitartásról és a hűségéről.

Noémi: A *Mole* és *Kula* című darabban elhangzott ígék, az elgondolkozató mondanivaló sokat hozzáadtak a Jézussal való kapcsolatomhoz. A másik a *Kutyakomédia*: ebben a megbotcsátás volt az üzenetünk.

Marika: A *Mole* és *Kula* nagyon fontos volt nekem is, mert abban Ferivel egy házaspárt alakítottunk, és sokat formált jó irányba a kapcsolatunkon.

Feri: A Zoszima sztarc *A Karamazov testvérekből* és a nagypapa szerepe a *Wallenberg* című darabból jut eszembe. A mai napig vágyom rá, hogy bárcsak olyan tudnék lenni, mint ezek a szereplők, melyeket volt lehetőségem eljátszani. A Zoszimáról olyan visszajelzést is kaptam, hogy azon a karakteren keresztül a néző számára szinte megjelent Jézus a színpadon.

A Jákim szó azt jelenti, hogy Isten helyreállít, megszabadít, egyenesen tart. Az életetekben mikor és hol tapasztaltok ilyet?

Noémi: Mikor valaki kisgyermekből hirtelen kamasz, majd felnőtt lesz, ott nagyon meg tudnak borulni a dolgok. Ha nem lettem volna benne ebben a szolgálatban, nagyon eltévedtem volna a világban.

Petra: Tinédzserként a szolgálat kitölti a szabadidőmet. Sok korombelinek az a baja, hogy nem tud mit kezdeni magával. Engem Isten szolgálata teljesen leköt.

Marika: Mikor az Urat szolgáljuk, és róla gondolkozunk, akkor közel vagyunk hozzá, és nagyobb biztonságban van az életünk.

Feri: Megtérésem előtt alkoholista voltam. Miután az Úrral találkoztam, hosszabb ideig nem ittam, de később sajnos újra fogságba ejtett egy időre ez a szenvedély. Aztán a Covid idején én is halálosan megbetegedtem, és miközben fuldokoltam, a betegágyamon hallottam egy ígét: „Az Úr pedig a Lélek, és ahol az Úr Lelke, ott a szabadság.” (2Kor 3,17) Abban a pillanatban felismertem a lehetőséget arra, hogy abbahagyjam az ivást. Letettem az alkoholt, és több mint négy éve egyáltalán nem iszom. Azért maradtam életben, mert még van dolgom itt a földön.

Milyen dolgokat van még itt a földön? Mik a tervek az előttetek álló időszakra?

Evelin: Az Úr több évvel ezelőtt kijelentette számomra, hogy vegyem át a vezetését a Jákim Stúdióknak. Ezzel szeretnék foglalkozni, és így is beállni a szolgálatba a jövőben.

Ki fizet benneteket?

Marika: Olyan emberek magánadományából finanszírozzuk a színházat, akik szintén a szívükön viselik ezt a szolgálatot. Akiknek inspiráló az, hogy mi a színházművészetten keresztül hirdetjük az evangéliumot.

MUZSLAI-BÍZIK BENCZE

Ha valaki érdeklődik a színház iránt, vagy támogatná a szolgálatot, a www.jakim.hu oldalon keresztül tudja felvenni velük a kapcsolatot.

Szeretetben való minőségi ugrás

Hisszük, hogy a hit útján vannak szeretetben való minőségi ugrások, amikor nehézség ellenére is hálát adunk, kétségbeesés helyett mégis bizakodunk, újra és újra szívből megbocsátunk. Noha a világban több helyen háború dúl, mégis ünnepeljük Isten szeretetét. Adventben különösen igaz, hogy a vasárnapok mellett naponta megélhetjük az ünnepi pillanatokat, a hitben megtett minőségi lépéseket. Ezért született meg az Adventi ház megújított formában, és ezért alkottuk meg hozzá az advent minden napjára egy-egy lelki elmélyülést szolgáló játékos feladatot.

Adja a Mindenható, hogy a családok megéljék a régi hagyományt, amiről Győri András Timótheus ír visszaemlékezésében, és örömmel tovább adják, amint Kovács Petra családjában.

Az Adventi ház megújított formáját Kiss Viktória grafikus készítette el a Rákosszentmihály-Sashalmi Evangélikus Gyülekezet támogatásával, magyar, angol, német, finn, spanyol nyelven is. Kapható a Luther Kiadó Üllői úti könyvesboltjában és Huszár Gál könyvesboltban.

Lépd meg velünk a minőségi szeretetet lépéseit advent útján!

**BÖRÖNTE MÁRTA,
TAGAI PÉTER**

Adventi ház

Advent! Ez a szó csupa melegség és meghitt pillanatok, napok, emlékek sorozata.

Még szinte érzem annak a deres mohának illatát, amelyet egy ingatag létrán állva a Potocskák kertjéből a Tarcさいék nádfedeles háztetejéről szedek. Ezzel borítják majd be az asszonytestvérek a szalmakoszorút, és fenyőgallyakat tűznek rá. Édesapám alumíniumdrótból rátákolja a gyertyatartókat, és a négy tartó rudat nagy gonddal betekeri zöld krepp-papírral. Három is készül belőle. Mindegyik koszorú közepén ott van az adventi házikó. Az első a templomunk csillárjára van felszerelve.

Horváth Jani bácsi, a gondnok, advent első vasárnapján istentiszteletén, az oltári szolgálat után felkapcsolja a csillárt. Ezzel egy időben kigyullad a házikóba szerelt kis lámpa is, és „árad a fény minden ablakából”. Majd egy botra szerelt gyertyával meggyújtja az első vastos kocsi-gyertyát. A szertartás után a templom előcsarnokában megcsodáljuk az adventi szemléltető táblát. Édesapám a világító adventi házikót egy korong közepére szerelte. Így nem csak a házikó falára festett gyerekek igyekeztek Betlehem felé, „... ki gyalog, ki szánon, kéz a kézben, hogy kis kezük ne fázzon...”, hanem a forgó korongra szerelt kis festett agyaggyerekek, felnőttek, angyalkák is.

Az esti bibliaóra gyülekezünk. Előttünk, magából friss moha és fenyőillatot árasztva, ott függ az adventi koszorú. Középen az adventi házikó, csendben, némán és még csukott ablakokkal hallgatja végig amint könyörögve énekeljük: „Jöjj, népek megváltója!” A leoltott világítást követő sötétben édesapám meggyújtja az első gyertyát. Áhítattal hallgatjuk amint Kizúr Lídia beáll a koszorú és házikó alá és Túrmezei Erzsébet versét szavalja: „Adventi házunk van, sokablakos. Minden este nyitunk egy ablakot...” Édesapám kinyitja a házikó első ablakát és felolvassa a prófécia: „A nép amely sötétségben jár, lát nagy fényességet...” És ez így megy mind a négy adventi vasárnapon. Felváltva mindig más szavalja el Erzsébet testvér kedves versét.

Az otthoni adventi esti áhítatok alkalmán minden este elhangzik a vers, és édesapám sorra nyitogatja az ablakokat. Ott ülünk körben testvéreimmel, a koszorú gyertyáit és a házikó egyre világosodó fényét nézve hallgatjuk édesanyánk szavaltának megdöbbentő utolsó versszakát:

„Sötét lelkemen sötét ablakok, táruljatok, öröme nyíljatok! Ne legyen egy se zord, ne egy se zárva. Ragyogjon mind a Messiásra várva! Sötét adventi ház, sokablakos! Minden este nyíljék egy ablakod!”

GYŐRI ANDRÁS TIMÓTHEUS

A kavargó fehérség

Úgy érzem, a világ elfut előlem. Némán állok a járdán, hó-pelyhek kavalkádja gomolyog körülöttem, és én az orrom hegyéig sem látok. Autók özönlenek az utcákon, a hangos dudálás és a nyikorgó fékcsikordulás a fülemben hasít. Állok, és várok, hogy egy kézzelfogható gondolat körvonalazódjon a szemem előtt, azonban az üresség mindent átölel. Előre-hátra hintázok jéggé merevedett lábamon, kezemet időről időre összeszorítom, majd elernyesztem. Úgy érzem, kisiklik a kő a talpam alól, s a tehetetlenség tudata megbénít.

Hogy mióta állok itt? Nem tudom. Egyszer csak arra lettem figyelmes, hogy az eddig számomra rendkívüli fontossággal bíró járókövek jelentősége hirtelen szertefoszlott. Azon a helyen, ahol először tettem meg bizonytalan lépteimet, ültem biciklire, és jártam éveken át az iskolába, minden értelmét veszítette. Mint a tanító néni, úgy törölte le az idő akkurátus kézmozdulatokkal a krétával aszfaltra vésett gyerekrajzokat. Egyik pillanatban még vigan lóbáltam a lábamat az iskolapad alatt, a másokban kirántották a széket alólam, és hanyatt-homlok zuhantam a tátongó sötétségbe.

Azt hiszem, azóta is zuhanok, várom az elkerülhetetlent. De egyelőre minden változatlanul sötét, vagyis jobban mondva inkább fehér, hisz a hőésés szakadatlanul záporozik elgémbereedett tagjaimra. Keresem a kiutat. A megvilágosodást.

Leülök a fal mellett összegyűlt hókupacra, előregörnyedek, kezem az ölemben összekulcsolom. Istenhez fordulok.

Istenem, bűnös ember vagyok. Hagytam, hogy magával ragadjon a hóvihar, és nem figyeltem rád. Hagytam, hogy elsodorjon a forgatag, és nem gondoltam rád. Minduntalan a repdeső földi pillanatokat hajkurászom, és szem elől tévesztettelek. Rohantam a világ után, és nem észleltem, hogy messze magam mögött hagytalak. Istenem, kérem, bocsáss meg bűneimért!

Arcom az ég felé fordítom, és engedem, hogy a hó-pelyhek az orromra és csukott szemhéjamra szállingózzanak. Elernyesztem végtagjaimat, és hagyom, hogy a szél összekócolja a sapkám alól kilógó kósza hajtincseket. Átjárja lelkemet a csend, és testembe lassan béke költözik.

Másnap reggel kezemben gőzölgő teával ülök az íróasztalom előtt. Az asztalon hófehér lap fekszik, rajta egyetlen mondat: Ádventi, karácsonyi kincskereső az Ádventi ház csomagjából. Arcomra mosoly kúszik, a bőgrét az asztalra helyezem, és tollat fogok. Lelki szemeim előtt bukfencznek, tótágast állnak a vidám képek, én pedig alig várom, hogy mindent a lapra vethessek. Alig várom, hogy elmondhassam: én igazán boldog vagyok.

KOVÁCS PETRA

Életreszóló útravaló gondolatok Albert Schweitzertől

„Az igazság nincs időponthoz kötve. Mindig időszerű, kiváltképp akkor, amikor időszerűtlennek látszik.”

„Ha hatást akarunk gyakorolni másokra, a példamutatás nem csupán a legfontosabb, hanem az egyetlen célravezető dolog.”

„A világ jövője nem attól függ, hogy mennyire értjük, hanem hogy mennyire tiszteljük az életet.”

„Amit tehetsz, csepp a tengerben, de ez ad értelmet az életednek.”

Albert Schweitzer (1875–1965)

Százötven éve született és hatvan éve hunyt el a 20. század legnagyobb hatású evangélikus személyiségeinek egyike.

Tudós teológus, az életet mindenképp felett tisztelő orvos és a szó klasszikus értelmében vett misszionárius Afrikában. Orgonaművészként európai koncertjei bevételéből építette kórházát a dzsungelben élők testi-lelki gyógyítására. Tevékenységét 1952-ben Nobel-békedíjjal ismerték el.

Szövetségben országos evangelizáció a Városligeti fasorban

„Eljegyezlek magamnak a hit ajándékával, és megismered az Urat.” (Hóseás 2,22) – szolt a vis major helyzetben ezúttal a fasori református templomban megrendezett nap mottója a házasság és az elköteleződés évéhez kapcsolódóan. Az igehirdetési szolgálatokra egy lelkész házaspárt, *Pongrácz Mátét*, az Evangelizációs és Missziói Bizottság elnökét, és *Pongráczné Győri Boglárkát* kérték fel.

A Fasori Evangélikus Gimnáziumban helyet kapó szekcióbeszélgetésekből ötben szintén házaspárok várták az érdeklődőket. Az Istennel kötött új szövetség, a keresztségben és az úrvacsorában rejlő ajándékok, továbbá a gyülekezeti és a személyes hitbéli megújulás témája is helyet kapott a csoportokban.

A biznyságtévők közül *Dönsz-Kovács Teodóra* vallott arról, hogyan újította meg Isten hitét, gondolkodását, amikor másfél éve életveszélyes állapotba került. *Rajkai Zoltán* színművész fiatalkori határfeszegetéséről, istenkereséséről beszélt, és Krisztusban való hite meggyökerezéséről.

Énekekkel, zenével és szóbeli biznyságtétellel szolgáltak a napon két fiatal csapat, a Mizmor együttes és az E-hangműhely tagjai.

Fotók: Erdész Zoltán és Gy. G. D.

Előzetes a 2026-os év országos missziói programjaiból

- március 1–2., Piliscsaba – **Missziói konzultáció**
Az Evangélizációs és Missziói Bizottság, megyei missziói felelősök, missziói munkaági vezetők és munkatársak éves szakmai találkozója
- április, Csömör – **Plántálói konzultáció**
A gyülekezetplántálásban szolgálók szakmai találkozója
- július 5–8., Piliscsaba – **Missziói konferencia**
Nyári erőforrás gyülekezeti tagok és missziói munkatársak részére
- július 24. – augusztus 2. – **Művészetek Völgye**
Missziói szolgálat az Evangéliumi Műhely szervezésében a kapolcsi templomban
- október 10., Deák tér – **Országos evangelizáció**

Derű

„Isten vidám szívvel ajándékozott meg, meg fogja bocsátani, hogy vidáman szolgálom őt.”
(Haydn)

Lélekhangoló Győrben is

A Magyar Evangélikus Rádiómisszió „Lélekhangoló” című műsora már Győr vételkörzetében is hallgatható.

Győr+ Rádió – FM 100,1

Adásidő: szombat 19.00 és 20.00 óra között

Interneten hallgatható ugyanekkor:

<https://www.gyorplusz.hu>

Megjelent!

Szívvvel és Lélekkel – Istennel a házasságban

„Valódi hús-vér párok, akik leplezetlen őszinteséggel beszélnek kapcsolatuk magaslatairól és mélységeiről. Nem tökéletes párok szólnak meg a könyvben, hiszen nekik is vannak kihívásaik, ők is követtek már el hibákat. De hitelesek. Ha elesetek, újra felálltak és másoknak is megmutatják a felállás és állva maradás művészetét.” – részlet Mihalec Gábor ajánlójából.

A házasság és az elköteleződés éve apropóján összegyűjtöttünk egy csokorra valót azokból a cikkekből és beszélgetésekből, amelyek az elmúlt évtizedben a *Híd* magazin és a Magyar Evangélikus Rádiómisszió *Lélekhangoló* című rádióműsora számára készültek. Szeretettel ajánljuk nem csak házasságban!

A könyv megrendelhető az Evangélikus Missziói Központ elérhetőségein, ára: 2900 Ft. Nagyobb megrendelés esetén van lehetőség mennyiségi kedvezményre.

E-mail: evmis@lutheran.hu, telefon: 06 1 400 30 57

A könyv előre egyeztetett időpontban személyesen is átvehető a Missziói Központ irodájában:
1085 Budapest, Üllői út 24., III. em. (bejárat a Szentkirályi utca 51. felől).

A remény megmarad

A hit, amely nem reménykedik, beteg.
Olyan, mint egy éhes gyermek, aki nem akar enni,
vagy egy fáradt ember, aki nem akar aludni.
Amilyen bizonyossággal hisz az ember,
olyan bizonyossággal reménykedik.
Nem szégyen reménykedni, határtalanul reménykedni.

Ki is akarna Istenről beszélni anélkül,
hogy reménykedne, egyszer majd meglátja őt?
Ki is akarna az emberek közötti békéről és szeretetről beszélni,
ha nem reménykedne abban, hogy
egyszer az örökkévalóságban megéli majd azt?
Ki akarna új világról és új emberiségről beszélni anélkül,
hogy reménykedne, részese lehet annak?
Miért kell a reményünk miatt szégyenkeznünk?

Nem a reményünk miatt kell egyszer majd szégyenkeznünk,
hanem a nyomorúságos és félnk reménytelenségünk miatt,
amely Istent semmire sem tartja képesnek,
hamis alázatosságból nem ragadja meg azt,
amire Isten ígéretet adott, csüggedten él,
és nem tud Isten örök hatalmának és dicsőségének örülni.

Minél inkább mer reménykedni az ember,
reménye növekedésével ő is annál nagyobb lesz:
az ember együtt növekszik a reményével
– ha az csak Istenre és egyedülálló erejére vonatkozik.
A remény megmarad.

Dietrich Bonhoeffer

A 2025-ös év igéje:

„Mindent vizsgáljatok meg: a jót tartsátok meg!” (1Thessz 5,21)